Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 27 апрель, 1978 шу. • № 50 (5872). • Мах 2 кеп.

КЪОНАЛА ЦlЕЙ

Москвера В. И. Ленина цlерагlча Централни стадиона спорта Дворец хозьяьй тlем тlеи къахьегамеи доккхий хlамаш карагlдуьлларах Ленински комсомола синача ялх ордена доккхийча ленташа. Укхаза 24 апреле ВЛКСМ XVIII съезда делегатаишта оттадаь советски кагирхой спортивни цlей хилар.

Зале хиннараша чlоагlа, дlаьхдаь тlоараш детташ тlаийцар новкъостий **Л. И. Брежнев, Г. В. Романов, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов.**

Торжественно ек фанфараш. Зале хьачуйоагlа спортивни колоннаш — дунен, Европа, олимпиадай чемпионаш, спортивни обществай, СССР Герзашцарча Низий, ДОСААФ физкультурникаш, ГТО яхьашка мехка котбаьинараш, ударни комсомольски гlишлоний къона гlишлошъераш, Ерригсоюзни берий спортивни ловзарий спартакиадашка, ВЛКСМ ЦК турнирашка котбаьинараш.

Двореце бар партеи комсомолеи ветеранаш, къахьегама турпалаш, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тlема доакъашхой, доазол дехьарча организацей викалаш.

Спортивни цlейво хьахьеккхар советски кагирхой ленински идеалашта, Даьхенна мутlахьа хилар, уж вай мехка коммунистически общество хьалъеча хьинаре дакъа лаца кийча хилар.

(ТАСС).

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕ

СССР Министрий Совето соцам баьб салоlа ди 1978 шера 6 мае шоаттдената 8 мае оршотдента даккха, аьнна.

ЕРРИГСОЮЗНИ ЛЕНИНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ КАГИРХОЙ СОЮЗА XVIII СЪЕЗД

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Новкъостий делегаташ! Хьамсара съезда хьаьший!

КПСС Централни Комитета цlерагlа, вай ленински парте берригача члений цlерагlа дlайха моарпшал лу аз вай эггара йоккхагlа йолча комсомольски собране доакъашхошка, хlаьта шута гlолла берригача комсомольцашка, берригача советски кагирхошка! **(Тlоараш тох).**

58 шу хьалха, цу хана геттара къона хиннача комсомола III-ча съезде къамаьл деш, «нагахьа санна коммунистически кагирхой цlи бакъъе цар бокъонца безам хуле фу хьеха деза вай кагирхошта, хlаьта миштa деша деза цар, вай дlадоладаьр хьалдаьдаюкхен чакхдаккхен ховргдолаш мишта кийчбе беза уж» (ПСС. т. 41, оаl. 301) яха дош керттера дар а лаьрхlа белгалдир Владимир Ильич Ленина.

Иштта ленински хьисапе дош оттадар тахан а тlехьа шйй берригa лоархlам боаиза да. Фу хьеха деза вай кагирхошта, хlаьта мишта деша деза цар (кхетадеш ма-хиллара, дувцар алхха дешар хинна ца lеш, шерагlа маlан—вахара lилма малан долаш да) бокъонца бола коммунизм хьалъераш хургболаш, — из хlанз комсомола балха тlеи цу балха партийни кулгалдечеи керттера дар да.

Бlарчча дlалаьрхlача доккхагlдолча ноахалах бола коммунисташ, сона хетаргахьа, вай деношкарча советски кагирхошта раьза хила йиш йолаш ба. Уж хьалкхув коммунистически сакхетам болаш, парте гlулакха, сийлахь-воккхача Ленина гlулакха чlоагlа мутlахьа болаш. **(Тlоараш тох).** Миллионаш болча зlамигача нахеи мехкарашеи гойт денала, чlоагlала, Октябра идеалашта тешаме хилара масалаш. Коммунизм хьалъяра фронт чакх мел йоалача доккха хьинар гойташ болх бу цар, моххк дегlабоалабара низкъало йола планаш кхоачашъяра тlехьа хьинаре къовсам лоаттабу цар. Моллагlча гlулакха тlа цар гойт шоай романтически оамал, аз-м аргдар, къона низ. Из деррига а бахьанце баркал хилда комсомола, баркал хилда советски мехкарча берригача къонача наха! **(Дlаьхдаь тlоараш тох).**

Дlахо йодача хана а шуи деташка боагалба патриотизма цlена ала, тlадиллача гlулакха хьалхара, вай мехка мел хулаш долчун хьалхара бехктокхама сийлахьа уйла яхийла! **(Тlоараш тох).**

Парте XXV съездо пятилеткана а дlахорча перспективана а лаьрхlа йоккха программа белгалйир. Цхьан хlаманна тlаерзаь я из: советски халкъ кхы а дикагlа, диззагlа, ираз долашагlа дахийтара, воай сийрдача лерхlачунга — коммунизмага вай кхы а бlубопшагlа дlахьалхашкахьа ахийтара. Парте белгалдаьчох дуккхадар пятилетка шерашка толаме кхоачашдеш латт, бакъда, дуккхадар хlанзчул тlехьагlа де лезаш да, цу даькъе, ховш ма-хиллара, оаш — кагирхошна а деш.

I.

Вай Даьхен таханарча ден лоархlамегlйола белгало малагlа я аьлча, из я эффективностан дикалан тlехьа къовсам лоаттабар. Из ханна йола кампани яц. Из ба парте никъ, оалаш ма-хиллара, цlенхаштта йlаьххача ханеи хьанийца. Из хlанзарча пятилетка овлан тlара деккхар хинна ца lеш, дуккхача шерашка вай экономически социальнои дегlаахара лостам телаш йола фактор а я. Цунах латт, шоана бакъахьа хете, советски наьха бlарччача ноахала кхетам балара программа.

Вай мехка я lалаьмате йоккхий lалама ганзаш. Массехк ноахало къахьегар бахьанце промышленносте санна юрта боахаме а вайцига хьахиннай низ бола экономически потенциал. Вай хьалкхе а яь кийчъяьй дийша йолеи лакха говзал йолеи дукха кадраш, но доаца вахара хьалаш lалашдаьд наха.

Хlанз, цlаккха ца хиннача тайпара лоархlаме да цу ерригача йlаьхийча ресурсех говза, хьажкъалца, дас санна пайда эцар, царга доаттlача тайпара халкъа гlулакх дайтар, царех ма-могта чlоагlагlа пайда эцар.

Кхетадеш ма-хиллара, эффективности дикали — шера маlан долаш хlамаш да. Цар шоашта чулоац хlама хьакхолла низаш пайданегlча тайпара дlа-юха нийсдар, юкъара паччахьалкхен планировани эргайовхаш тоар, йоккхий экономически проблемаш къестаелга комплексно леладар санна йола керттера лархlа йоагlа элементаш. Цу хьакъехьа парте, цу даькъе соахка ЦК декабрьски Пленумо а оттадеш Госплани йоагl-йоагlа министерстваши юкъе а йолаш йолча вай пачхьалкхен органашта хоадам боллаш декхараш хьалхашка оттадаьд. Цхьабакъда, геттара дукха хlама тийша да предприятех, хlара цехахи хlара бригадахи, хlара къахьегамхочох.

Фу яхилга да из?

Из да — алхха дисциплина йолаши болх во ца баьи ца lеш цlена, говза, хьоккхамаш дика долаш, хоза lа хьегача къих хьо наха лоархlаргволаш, lа lийха хьай сий дергдолаш болх бе беза яхилга.

Из да — хlара участке къахьегам дикагlча тайпара вlаштlехьбаккха, продукци боарамагlеи дикеи йолаш, хlаьта из дlахо кхы а тоаеш хиларах поощрене тешшаме система lалашъе еза яхилга.

Из да — халкъа доалахьа йола материальни ганзаш хьурмат деш лелаяр советски наьха вахарeи къахьегамеи эггара хьалхара закон хила деза яхилга; производственни йоаца расходаш ца яра тlа-тlа кердкердагlа йола способаш тlатеllа леха еза яхилга.

Из да — ма-могга продуктивнегlа, дукхагlа хlама хьалеш болх бар хlаране шйй деннара декхар лоархlаргдола а из де цун торо хургйола а моральнo-психологически хьал къахьегама коллективашка хилийта деза яхилга; хlама ца дерий, прогульщиний, брак ерий, общественни доалахьеина тlаккхудаpий положени боккъонца ловргйоацача хьал тlа хилийта деза яхилга.

Декхараш иштта да, новкъостий. Парте корта болаши тlатеllан оттадаьд уж. Миллионаш болча къахьегамхоша къоабалбаьб парте тlахьехам, хlаьта шоай гlулакхашка из хьал а лаьпаб.

Кепайоазон хоамех шоана, хетаргахьа, хов хургда цу лостаме мел шера, планагlа а дукха а болх бу Москвара Ленинградеи, Минскеи Львовеи, Урален Кузбассеи, Ташкентеи Караганда предприятешка мехка дуккхача къахьегама коллективашка.

Цу балха юкъе кагирхоша хьинаре дакъа лоац. Оаш арахьаккхай «Эффективностеи дикален пятилеткаца — къонабарий хьинари творчество!» яха лозунг. Из дика, нийса лозунг я. Комсомольций сийлен гlулакх да из хlара денна берригача къонача болхлоша, колхозхоша, техникаша, инженераша кхоачашъелга lалашлар.

Хьалха латтача предприятешка, масала, Волжски автомобильни заводе, пайдане опыт loаяьй производства эффективности къахьегама дикали лакхъяра дешаш комплексно къестадара даькъе. Из ма-хулла шерагlа йоаржаергхиларах теша безам боагlа вай. Цу гlулакха гlо де деккарийла я комсомол.

Е хьаэцаргья вай щекински метод. Болх бараш кlезиг а беш производства боарам дикка легlабоалабе йиш хулийт цо. Гlулакх кхетадеш да аьнна моттаргда. Цхьабакъла йоагlача тайпара хlанз а дlайоаржаьяц из. Хетаргахьа, цхьаболча боахама кулгалхошта, ведомствай болхлошта цхьаккха дича а магац цкъа дlаэтта яьпнача канонашта тlера бовла, доал дара цхьайолча принципашкеи производство вlаштlехьъяккхара формашкеи юхахьажа а хуэца а.

Корта болаш хьалхалатта опыт юкъеккхахьа, дlадоладаь пайдане гlулакх чакхдаккха вай lомадала деза ха хьатlакхьачай, новкъостий. **(Тlоараш тох).**

Вай халкъа боахаме эффективностан дикалан тlехьа лоаттабеча къовсама тахан лоархlамегlа йола участкаш малагlаш я? Уж массехк я, бакъда, аз-м хьалхарча аргlан оттадергдар капитальни гlишлош елтеи транспорти. Цу участкашка гlулакх тоадарах дукхагlча даькъе тийша да ерригача экономически фронтера вай толамаш. Уж дешаш теркам тlабахийта дийцар соахка хиннача ЦК декабрьски Пленуме, шоана ховш ма-хиллара, царех цlаьхха а са дуаца дийзар лукха ха йоаццаш мехка малхбоален районашка вахача хана.

Вай, аз хьалхагlа ма-аллара, мекъал гойтача, низаши средстваши нийса вlашагlтоха ца ховча, хьалъяьяланза йолча гlишлонашка пайда ца эцаш халкъа средстваш лоаттаеча боахама кулгалхошкара доагlар цlенхаштта хьадехаргда. Бакъда гlулакх алхха кулгалхоех тийша мича la. Из—тийша да гlишлош счеи транспорта тlеи болх беча миллионаш болча наха, хlаьта царна юкъе болча миллионаш кагийча нахен мехкарашен, цу даькъе комсомольцашна а беча балхах, цар бехктокхам гойтарах.

Укхаза къаьстта лоархlаме да творчески инициатива хилар, ерригача участкашка хьинаре къахьегар, шйй керттера лерхlар — бухсоццача кхаьчача мехка халкъбоахама эффект lалашъяр дола яхь лелаяр.

Масала, пайдане хургдар «Болхлой эстафета» принципагlа смежниккий яхь лелаяра инициатива шерра хьалдаьржача — пхе шера плана тlа белгалъяь мощносташи объекташи шоай ханнахьеи ханал хьалхеи болх бе йолаялийтара гlишлоний, проектировщиккий, промышленноста, транспорта, юрта боахама предприятей коллективашта юкъера яхь.

Транспортах аьлча, укхаза белгалъяккха мегаргья ленинградций инициатива — ленинградски транспортни узела моряккий, машиннаькъахой, автомобилистий, речниккий вlаши цхьана къахьегама гlулакхаш лелaдара опыт. **(Тlоараш тох.).**

Уж а царна тара кхыдола а дlадоладаьраш, деза новкъостий, оаш хьаллаца дезаш, шун хьинар, шун къона низ эшаш да! **(Тlоараш тох).**

Сийлахь-йоккхача советски гlишлоний массаза тешаме шеф хиннай комсомол. Из башхадика традица хlанз а йолаш я. Бакъда хlанз вай гlишлонаш шоаш дукхагlча даькъе кхыча тайпара хиннай. Тахан уж алхха цхьайола гlишлонаш-гиганташ хинна ца lеш, бlарчча lалаьмате йоккхий географически районаш я.

Укхаза цу тайпарча алхха цхьан районах арга аз. Даьхен кхоанен бола цун лоархlам хlара денна лакхлуш боагlа. Дувцар да Малхбузен Сибарегlенах, нийсагlа аьлча — Тюменах.

Деррига а дlалаьрхlача итт шера цу таежни краях мехка керттера мехкдаьтта база яьй вай. Хlанз цига хьахулуш латт низ бола газови химически индустри. Хьунеи саьрчийи такилташца белгала яц хlанз Тюменски областа пейзаж, из белгала я къонача городашца, мехкдаьттан газови промыслашца, заводашца, машиннаькъашца, автомагистралашца. Тlаккха масштабаш мел мисел я! Уйла ел оашош, новкъостий: Оба тlа экономически кара а ерзаю, нах баха а ховшабу цхьа миллион квадратни километр йолча территоре тlа. Цхьана хьаийцача Испани, Итали, Англи тlаьр миссел хlана дац аьнна лаьтта аз из. **(Тlоараш тох.)**

Вай майрра хьожайир цига lалаьмате дукха средстваш. Хlаьта гlалат а довлайзар. Дlадахар юхаметтаэттар. Тахан Тюмено лу ах гаргга хlана лац аьнна советски мехкдаьтта, lалаьмате дукха газ. Укх деношка парте ЦК-ас Малхбузен Сибарегlен мехкдаьттахошка моарпшал дахьийтар: цар Даьхенна деннад миллиард тонн мехкдаьтта. **(Тlоараш тох.)** Из йоккха къахьегама котаю я. Сийле а хоастам а хийба вай къилбаседерча lаьржа дошув доаккхарий! **(Дlаьхдаь тlоараш тох).**

Дуккхача шерашка тюменски запасашца даха дезаргда вай. Хlаьта укх гаргарча итт шера тlаккхеташ дола мехкдаьтта, газ, цох йоаккхаш йола мах бола химически бедал дукхагlча даькъе алхха Тюмена чотагlа яккха лерхlаш да вай. Цунца дийза хьатlаотташ латт, хlаьта нийсагlа аьлча, хьатlаэттай Малхбузен Сибарегlе дегlайоалаяра керда, чоалханегlа йола этап. Дерригача балхий боарам шозза-кхозза алсамбаккха беза цига. Цо дlадахаргда керда материально-технически затраташ елга а цига баха нах боагlилга а.

Малхбузен Сибарегlенна сенца новкъостал де йиш йолаш я комсомол? Сона хов, цига хlанзле кхойтта ударни комсомольски гlишло я. Из иштта дале а, аз шуга дехар дергдар цу района йоаккхо е аьнна.

Гlишлонашта алхха балха кулгаш ийша lац. Эттача боарамагlа цига хьожабе беза гlишлошъераш, монтажникаш, шофераш, бурувдеттараш, хьехархой, кхыйола говзалаш йола нах — из да эшар.

Малхбузен Сибарегlенна «наступлени» дlайолайнача денз лозунг дlаккхайкайир: дукхала а ца йоахаш цун ганзаш говзалца хьаяха аьнна, вешта аьлча, кердагlча техникаи технологеи новкъосталца. Хlаьта укхаза кlеаига хlама карагlа а даьннадац.

Хьаэпаргья вай гlишлошъяра блочни метод. Дагадоххарагlа аьлча, из кийч а яьй, хlаьта юкъе а йихьай «Тюменьгазмонтаж» треста къонача энтузиасташа, болхлошеи инженерашеи. Цун маlан сенах латт аьлча, из латт дукхагlа йола промыслови объекташ тыловой базашка, заводий цехашка бlарчча хьаеш хиларах, хlаьта цул тlехьагlа блокашта екъа а екъаш мел гаьна яле а эшшача моттиге дlа а кхухьаш, цига монтаж ярах.

Дагардаьд: сибарегlера моттигаш караерзаеча цу тайпарча методо къахьегама овсарле дизза лакхъелга, хlаьта из да ззараш, итташ ззараш болх-ой кулгашта кхомбу яхилга.

Гуш ма-хиллара, Малхбузен Сибарегlе караерзаеча новкъостал де йиш я кхыча моттигашка къахьегарий а. Цу гlулакха эш Тюмена заказаш кхоачаш мел деча — Украине, Азербайджане, Поволжье, Москве, мехка ерригача миlингашка, — царна комсомольски шефство лелаяр, Тюмена аренаши ченаши кlезигагlа къахьегама ресурсаш дlа а йохийташ караерзаяра новкъостал дар дукхья.

Сона хетачох, из принцип кхыча йоккхийча гlишлонашта а тарлургйолаш я. Цу тайпара опыт хlанзле йолаш я. Из, масала, керда хьалдеча гlирсий деррига заказаш ханал хьалха кхоачашдара даькъера ленинградций инициатива я. **(Тlоараш тох).** Из почин, новкъостий, кагирхошта юкъе массанахьа йоаржае мехка гlишлоний заказашта чlоагlа тlахьожам оттабе. Уж кхоачаш ца дечарна шйй сердалца сатем ца луш, бlаргашта новкъа хийла «Комсомольски прожектор». **(Тlоараш тох).**

Хlанз юрта боахамах.

Шеко йоацаш, вайна дукха хlама карагlдаьннад парте аграрни политика кхоачашъеча. Бакъда дегlаухаш латта советски наьха хьашташ, промышленноста эшараш тешшаме lалашдара хlанзчул тlехьагlа дукха хlама де деза. Цу лерхlараш тlаерзаь я вай хlанзара планаш, хlаьта иштта хlанз парте кийчъеш йола керда проекташ. Эггара хьалхагlа хьайбай боахама яр а айеш юрта боахама эффективность айяр, — из да лоархlамегlдола декхар.

Духхьала дlаарга аз: кагирхоша хьинаре дакъа ца лоаце из кхоачашде хала хургда.

Укхаза эггара хьалхара дош, кхетадеш ма-хиллара, — юрташкарча кагирхошка. Цар хьагойт советски юрта кхоане, дукхагlча даькъе белгалду таханардар. Хlанз вай юртбоахама производство машинаш йоацаш хила йиш йолаш яц. Цудухьа принципиальни мах бу вай «Хье юрта вахаш вале—техника йовза!» яхача комсомола тlахьехама. Юрташкарча кагийча нахан мехкараштен технически дешар хьехилга боккъонца шерра доаржадаь хила деза.

Вай юрто шйй сибат хувц. Укх тlеххьарча 13 шера цига хьалдаьд юкъара лаьрхlача 450 миллион квадратни метр йола нах чубаха цlенош. Из кlезига дац, новкъостий: тlом хьалехьа СССР городий ерригa нах чуlа фонд из миссел мара яцар. Юрташ хозьяьй цхьайолча хана городашкарчул воагlа доацача культура цlеноша, торгови центраша, кафеша. Кагирхой, комсомол еце тlаккха малаш ба хувцамий керттера низ хила безараш, керда техника лелае, вай ханара юрт хьалъе, цига лакха культура яхьа езараш! **(Тlоараш тох).**

Кхетадеш ма-хиллара, приказагlа юрта lийта йиш яц. Юрта вахаран къахьегаран эша дика хьалаш хьадар, ахархочун къахьегама сий де, вай lалам, нана-лаьтта дукха деза, цунах кулг тоха ховш а ловш а кхетам балар—из я кхашкеи фермашкеи болх бара кхувш йоагlа тlехье юкъеозара вай метод.

Дагадохийтаргда аз Костромской областа школаш чакхъяьхарий починах. Уж раьза хилар юрта къахьега. Шуца вlашагlкхета кийчлуш цар хlанзарча вахарах духтlаваьлар со. Сога хоам бир селхан хиннача цу школьникех дика кхаш леладераш, хьайбаш леладераш, механизатораш хиннаб аьнна, башха-дикача, сийлахьча гlулакха тlа дика каьяннай цар. Цар фермашка вlашагlъеххай кагирхой коллективаш, керда говзалаш lомаяьй. Дуккхабараш дешаш ба. Вай сийлахь-йоккхача Даьхен тайп-тайпарча миlингашка итташ эзараш болчар хьаллаьцад цар дlадоладаь гlулакх. Юрта боахам дегlабоалабара lалаьмате йоккхача програмаца шоай кхел йийзача кагийча нахан мехкараштен парте баркал оал, хlаьта цар инициатива лакха мах а бу. Из иштта дика хьокхам ба. **(Дlаьхдаь тlоараш тох).** Сона хетачох, из дlахо йодача хана а хьаллоацараш боацаш бусаргба. **(Тlоараш тох).**

РСФСР Нечерноземни зона юрта боахам эргабаккхарах йола парте решени кхоачашъеча комсомольцашна бу болх геттара боккха лоархlам болаш ба. Цу ударни кагирхой гlишлоне дlахо йодача хана а лакха лоаттае оаш, доттагlий. Ленински комсомола байракх! **(Дlаьхдаь тlоараш тох).**

Укх деношка мехка кхашка шерра даьржад бlаьстан-кхашкара балхаш. Мукъаба сона, юрташкарча кагирхоша, колхозийи совхозийи берригача къахьегамхоша лакхача а дикача а боараме уж чакхдахар, дlадийнар дика хьатlадалар ловш, хlаьта керттердар—халкъ дикача хьувкъамца гlаддигар ловш ловца баккха. **(Тlоараш тох).**

Юрта проблемаех дувцаш городашкарча катирхошка дош ала безам ба са. Хьувкъамеи фермай продуктивностеи лард хlанз городе а йоллаш я. Болхлочун къахьегамах дуккхача даькъе тийша да ахархочуни хьайбаш леладечуни къахьегамах бухсоццаш хьахулар. Хlаьта из да къонача горожанаша укхаза дукха хlамаш де йиш йолга. Мел эшачунца — техникацеи удобренешцеи, гlишлошъеча материалашца, хьайбай боахама эшача оборудованеца юрт лерттlа lалашъяра тlехьарча социалистически яхьа юкъебаха а, хlаьта иштта юртара гlишлош хьалъяра гlо дарца а цар доккха гlулакх дергдар.

Кхы цхьаькха а лоархlаме декхар, новкъостий. Вай экономикеи советски наьха хьалтороеи ай ме лу вахаре тlа-тlа боккхагlа лоархlам болаш хул торговлии бытовой гlулакхаш дари санна дола общественни гlулакхий доакъош. Аз хьалхагlа а дийцад наьха доггуйланнеи унахцlеноннеи уж мел боккха лоархlам болаш да, долче, цар толаме къахьегара а. Шйй опытах хlаранена ховш хила мег из. Бакъда цу доакъошка, шоана ма-харра, хlанз а тlехьа дукха кхоачамбоацараш да вай, цхьайолча хана ла йиш йоацараш а долаш. Бахьанаш тайп-тайпара да укхаза — материальни а, организационни а, моральни а хьисапе. Бакъда кхетадеш да наl: порядок оттае еза. **(Тlоараш тох).**

Хlаьта сона хетачох, комсомоло шйй массазарчеи чlоагlачеи теркама кlал лоаттайича бакъахьа я торговлии бытовой гlулакхаш делгеи. Эффективни шефство оттае цунна. Кlоаргагlа довза цигара гlулакхаш, керда нах бахийтарца а болх беш бараш хьалкхебарца а, общественни уйла оарцагlъяккхарца а, боахамеи административни органашка дlакхайкаеча инициативашца а гlо де царна. Сона хетаргахьа из пайдане хургдар. Из гlулакх шоай кара эцал, доттагlий! **(Дlаьхдаь тlоараш тох).**

Цу тайпара, новкъостий, гlулакхаш дукха да, бе болх тоъал ба. Цхьабараштa хета тарлу шоана хьалхашка аз дукха декхараш оттаду аьнна. Ай, 38 миллион гаргга ма-дий шо, комсомольцаш. Мел низ ба! **(Чlоагlа, дlаьхдаь тlоараш тох).** Деррига а дулургдолаш хила деза шо, новкъостий. **(Тlоараш тох).**

Хlаьта хlанз эггара тlехьатетта йиш йоацар — из укх карарча шера план кхоачашъярал совгlа тlеххоачаш а елга. Из геттара чlоагlа лоархlам болаш да бlарчча пятилетка кхоачашъяра. Цунна тlаерзадаь хила деза хlанз партийни, советски, боахама органий, профсоюзни комсомольски организацей, берригача къахьегамхой низаш. Шоах, кагирхоех, тийша дукха да укхаза, хlаьта тхо тешаш да, оаш юхьlаьрж ергйоацилгах. **(Дlаьхдаь тlоараш тох).**

II.

Деза новкъостий! Вай планаш кхоачашъелга, бухсоцаш, нахах, цар знанеех, культурах, политически сакхетамах тийша да.

Коммунизмага бодача наькъа тlара вай керттера къулба—из общество дегlаярах бола марксистско-ленински хьехам. Мах баь варгвоацаш ба из революционни lилма кlоаргеи хаддандзеи lомадара лоархlам. Къаьст-къаьста бакъдараши формулаши механически lомаяь ца lеш, кхетаме, кlоаргга уйла еш lомаделга. Теори йовзар пайда бац цох тешаш, гlулакхаца из чlоагlъеш ца хуле. Кхыча тайпара аьлча, парте политика бокъонца чакхъяха а вайна гоама йолча идеологеца машар боаца къовсам лоаттабе а могаргдола политически бlухо хила веза хlара ленинец. **(Тlоараш тох).**

Партеи комсомолои дукха уйла тlаухийт кагирхошта правственни кхетам балара. Коммунистически морала нормаши принципаши чlоагlъе йиш яц обществана духьаларча гlулакхашца, духовни къе хиларцеи цунцара дlа ца къастача — къаракъаш меларца, хулиганстваца, къахьегама дисциплина телхаярца хаддандзеи тlагlерттан къовсам ца лоаттабича. Кlезигагlа кхераме дац къайлагlа, цкъаза ца хоалуш дола правственность ца йовлла гlулакхаш а. Хlама бе-башха ца хетилга, иждивенчество, цинизм, обществана дlалучул дукхагlа хьаэца гlертилга — уж тайпа правственни айпаш комсомола, ма-дарра аьлча, ерригача вай обществена а бlарга ца гуш хила йиш яц.

Халкъа хьал-торо айяра йоаккхо яр — из парте чурча политика керттера лостам ба. Из деш вай дагакхоаб наьха вахара материальни а культурни а боарам айбар. Цаl шолагlчох хьакъоастаде йиш яц.

Вай тlаэцац къели аскетизми санна потреблене культ, Горьке чlоагlа нийса ма-аллара, кепитах шйй сигадара малх хетача мещанина психологи. Материальни хьал-торо вай керттера тlаккхача гlертар а доацаш сат массе оагlорахьара дегlавара эшар да. Цудухьа лоархlаме да хьал-торо айнлар наьха чура дуне дlаьхегlа хилийтарца, вахаре де лерхlари маlани нийса кхетадайтарца цхьана чакхдахар.

Советски наьха, кхетадеш ма-хиллара, царца кагирхой а болаш, дешарей лелаш дола гlулакхаш довзарей боарам лакха хиларо дуккхагlа дlадех кхетам балара балха сталагара а.

(Йистедоалар 2-ча оагlо тlа).

МЕХКА КЪОНАЛ КОММУНИЗМА НАЬКЪА ТlА

ВЛКСМ XVIII съезд хьаеллар

Советий Мехка историена юкъе цlаккха а йоврйоаца революционни, тlемеи къахьегамеи оагlонаш язъяьй Ленински комсомоло. Ленински партена гонахьа кхотаеннача Даьхен къонало дикка доккха дакъа юкъеккхухь коммунизм хьалъяра, КПСС XXV съезда исторически решенеш, пятилетка заданеш кхоачашъяра.

Заводий цехашкара, студенчески аудиторешкара, Ерригсоюзни ударни гlишлонашкара, кхашкареи фермашкареи Москве Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза XVIII съезде баьхкаб комсомола 38 миллиони отряда викалаш.

25 апреле из хьайиллар съездий Кремлевски Дворецe. lуйрийна 10 сахьат даьннад. Чlоагlа тlоараш детташ, ура а гlайтта съезда делегаташеи хьаьшашеи тlаийцар новкъостий **Л. И. Брежнев, В. В. Гришин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, К. У. Черненко, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, Я. П. Рябов, К. В. Русаков.**

ВЛКСМ Централни Комитето тlадилларагlа съезд хьаелл комсомола ЦК хьалхарча секретара Б. Н. Пастухова. Цо хоам бир цун балха юкъе дакъа лоацаш бола Коммунистически партеи Советски пачхьалкхеи кулгалхой массава раьза волаш ВЛКСМ XVIII съезда делегаталла харжа хиларах.

Берригача комсомольций а вай Даьхен берригача кагирхой а цlерагlа цо дёг тlара а дlайха а моарпшал делар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателга новкъостага Л. И. Брежневга, КПСС ЦК членашкеи членалла кандидаташкеи, парте ЦК секретарашка.

Марш а лохкаш зале торжественно хьачуяхь Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Цlе байракх, РКП(б) ЦК а КПСС ЦК а памятни байракхаш. Ура а этта, чlоагlа тlоараш детташ тlаэц уж съезда делегаташеи хьаьшашеи.

Б. Н. Пастухова хоам бир съезда балха юкъе дакъа лаца 7 дунен халкъашта юкъерча организацей, 135 кагирхой коммунистически Союзий, 107 мехка демократически социалистически кагирхой Союзий викалаш, хlаьта иштта демократически кагирхой Дерригдуненe федераце, студентий Дунеи халкъашта юкъерча союза, кагирхой Ерригафрикански болама делегацеш яьхкай, аьнна.

Съезда делегатий цlерагlа Советий Мехка къонала форуме баьхкача доазол дехьарча хьаьшата цо тешам белар Ленински комсомол, Октябра Даьхен кагирхой пролетарски интернационализмах планета тlарча берригача къахьегача а прогрессивни а кагирхошца вежарашха йолча солидарностеи ленински принципашта тешаме хургхиларах.

Чlоагlа деташ гlоздаьнна а дlаьхдаь тlоараш детташ а съездо сийлен президиум харжар тешаме ленинец новкъост Л. И. Брежнев керте латта Советски Союза Коммунистически парте Централни Комитета Политбюро состав юкъейолаш.

Съезда кулгаллара органаш харж: президиум, секретариат, редакционни а мандатни комиссеш.

Массава раьза волаш чlоагlъю съезда ден порядок:

1. ВЛКСМ Централни Комитета отчет.
2. ВЛКСМ Централни ревизионни комиссе отчетни доклад.
3. ВЛКСМ централни органаш харжар.

Къамаьл де дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста **Леонид Ильич Брежнева.** Съезда делегаташеи хьаьшашеи хьал а гlайтта чlоагlа, дlаьхдаь тlоараш детташ тlаэц Л. И. Брежнев.

Новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл чlоагlа, дlаьхдаь тlоараш детташ юкъагlдаьхар. Цунга чlоагlа теркам тlабахийта ладийгlар съезда делегаташеи хьаьшашеи. Леонид Ильича даь къамаьл геттара безаме тlаийцар вай мехкарча а дуккхача доазол дехьарча пачхьалкхенашкарча а миллийоаш болча наха: цунна трансляци йир Ерригсоюзни радиос, Централни телевидене «Интервидение», «Орбита», «Восток» яхача системашка гlолла.

Цул тlехьагlа, «ВЛКСМ ЦК отчет а кагирхой коммунистически сакхетам, коммунизм хьалъяра кийча хилар. Лоlамми говзалли хьахилийтара даькъера комсомола декхараш аз» яха доклад йир ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара **Б. Н. Пастухова.**

Б. Н. Пастухова доклад тlоараш детташ дуккхаза юкъагlъяьхар.

Перерыв чакхъяьнначул тlехьагlа ВЛКСМ XVIII-ча съезда Централни ревизионни комиссе отчетни доклад йир цун председатела **В. Б. Арсентьева.**

Мандатни комиссе доклад йир цун председатела **В. А. Житенева.**

Съезде ВЛКСМ ЦК, комсомола Централни ревизионни комиссе отчетни докладаш юкъа дlайолайир.

* * *

26 апрель — съезда балха шоллагlа ди. Президиуме ба новкъостий **Г. В. Романов, Д. Ф. Устинов,** партеи комсомолеи ветеранаш, производстве хьалхалатта къонабараш, lилмахой, космонавташ, культура деятелаш.

Пренешка къамаьлаш дир Тюменски областера бурув тохара мастера В. С. Глебова, ВЛКСМ МГК хьалхарча секретара В. М. Мишина, Украина ЛКСМ ЦК хьалхарча секретара А. И. Корниенкос, В. И. Ленина цlерагlча Ивановски камвольни комбината ткачиха В. Н. Голубевас, ВЛКСМ Ленинградски обкома хьалхарча секретара А. Н. Ковякина, Узбекистана ЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Э. Г. Гафуржанова, Оренбургски областерча «Рассвет» яхача колхоза механизатора Г. В. Чередниченко.

Иштта съезде къамаьлаш дир Советски Эскареи Тlемa-Форда Флотеи керттерча политически управлене начальника эскара инарала А. А. Епишева, БАМ-ерча 592-ча гlишлои-монтажни поезда каменщикас Т. А. Васинас, Ленина ордена Забайкальски тlема округа тlехдикача мотострелкови рота командира воккхагlволча лейтенанта В. И. Александрова, Советски Союза Маршала В. И. Чуйкова, Белоруссе ЛКСМ ЦК хьалхарча секретара К. М. Платонова, Казахстана ЛКСМ ЦК хьалхарча секретара К. С. Султанова, Костромской областерча 10-ча класса дешархочо Лепешкина Валентинас.

Съезде къамаьлаш дир ВЦСПС Председатела А. И. Шибаева, СССР Госпрофобразоване председатела А. А. Булгакова.

ВЛКСМ XVIII съездо безаме тlаийцар доазол дехьарча кагирхой демократически организацей викалаш.

(ТАСС).

ЕРРИГСОЮЗНИ ЛЕНИНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ КАГИРХОЙ СОЮЗА XVIII СЪЕЗД

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

Укхаза вIалла а ла йиш яц тессан форманнеи болх белга. Ха хьатIаэттай идеологически фронта берригача болхлоша, цхьайолча моттигашка хIанз а дIаяккханза йола массанена а довзаш дола бакъдараш механически, уйла ца еш керда-дахара практика, даьсса хабар душцилга дIадаккха деза ха. Чоалхане боацача а уж дIа-кхетаргболча а меттаца къамаьл де деза, нахаца хIара деша дийна уйлен доги дIа а луш язде деза ха хьатIакхаьчай. Из а да дикалеи эффективностеи дош, цу тIа а керда саг хьалкхевар санна йолча коммунизм хьалъяра лоархIамеча участкера а долаш.

Партен комсомолои вай общества къона гражданаш хьалкхебу советски Даьхенна тешаме къонгаши мехкарийи болаш, коммунизма гIулакха тIехьа лоаттабеча къовсаме чIоагIа болаш. Цу оамалех миллионий наьха доккхий гIулакхаш хул, Даьхен йизи халкъа хьалтоаран алсамйоах.

Дукха ха йоацаш, Урале, СибрегIен Гаьнарча Малхбоален волаш дега чIоагIа тоам хулаш сайна бIарга а гуш тийшар со: ма башха - дика нах ба цу йIаьхийча, бакъда хIанз а дуккхагIча хIамашта бирсача краяшка къахьегараш, ма башха-дика кагирхой ба цига. Ала йиш я, цу моттигий климат тешам болча шоай дегай йIовхалца дIоахду цар. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Къаьстта чIоагIа дагадоагIа цхьан станце Байкало - Амурски никъ хьалбеча къоначар группацеи Комсомольск-на-Амуре яхача города кагирхошцеи вIашагIкхетар. Уж бар башха - дика кагий нахи мехкарийи. Шоай балхах, шоай вахарах дикача дас санна, гIулакх довзаш а, цунца цхьана чIоагIача безамца а дийцар цар. Цар бIаргаш кхоанегга хьежаш санна дар. Царга ладувгIаш дагадехар сона довзаш долча илле дешаш: «Оаха караерзаю сигалеи хаи, тхо да лаьттан къона дай». (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Советски наьха башха-дика гIулакхаш хьагойт сийдолча вай Герзашцарча Низий мугIарашка а. Укхаза кагирхой бокъонца чIоагIлу. Укхаза организованности дисциплинеи Iомаярал совгIа цар хьахьокх бокъха сацдетам, шоаш ца кхобелга, цкъаза бокъонца йола турпалал. (ТIоараш тох).

Малхбоале ваха волаш сона дайзар вай доазонаш лораделга мишта латт а, шоай атта доаца гIулакх цига деш бараш а — вай эскара, вай ТIема-Форда Флота, вай доазон тIарча эскарий сий дола бIухой. ЦаI аргда аз, новкъостий: Даьхен доазонаш дагадоацаш хила тарлуча моллагIча хIамах тешаме лорадеш да, из лораяра гIулакх опыт йолча, тешамеча наьха бе доалл. (ДIаьхдаь тIоараш тох). ХIаьта тешам бала йиш я са машари сатеми лорабеш латтача советски мехка кагий нах шоай сийлахьа декхар сийленца кхоачашдара мел эшар долаш ба аьна. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Новкъостий! Халкъий доттагIлен дезале хьалкхийна, марксизма - ленинизма идеяш тIа хьалкхебаь советски нах шоаех доахкача гIулакхашка диллача интернационалисташ ба. Интернационалистски традицеш тахан цар гIулакхех йоахк, хетаргахьа, цIаккха а ца яьхкача тайпара шерагIеи дукхагIеи. ХIаьта кагирхой укхаза, кхы дукхачахь санна,— хьалхарча мугIарашка ба.

Дунен бIаь совгIча паччахьалкхенашка болх беш ба хIанз Ленински комсомола викалаш. Европа социалистически мехкашкеи гаьнарча Кубеи. Сахара йIайхача гIомарашкеи Къулба - Малхбоален Азе джунглешкеи, Индеи Iарбий Малхбоалеи. Лаьттан тайп-тайпарча районашка шоай сийлахьа вахта дIахьош — заводаши электростанцеши хьалъеш, Iалама ганзаш хьаелла гIо деш, цамогаш бараштa дарба деши бераштa хьехаши ба вай мехка эзараш бола къонгаши мехкарийи. ДуккхагIча хана цар къахьегам—из бокъонца, гIартата доаца, шоашта болча аьттонна доаца, шоаш ца кхобеш дола денал. (ТIоараш тох) Машари прогресси бахьан, халкъий вошали доттагIали бахьан гойташ дола денал. (ТIоараш тох). Вай Даьхен сий кхы а лакхдеш, вай социалистически строях, Советски наьха коммунистически моралахи идеалехи дола бакъдар кхетаде гIо деш дола денал.

Дег тIара баркал аргда вай, новкъостий, вай халкъа хила ма-боаггIара болча цу викалашта. (ТIоараш тох). Цар гIо ду вай парте, Советски паччахьалкхен машар беза ленински политика вахаре чакхъяха, хIара денна бокъонца чакхйоах Владимир Ильич Ленина селла боккха мах беш хинна интернационализм.

Пролетарски, социалистически интернационализм — из вай сийлахь - боккха низ. Из — вай тешаш долчох хьахиннари вай йIовхали. Из — вай байракх. Массаза а цунна тешаме хилалаш, деза доттагIий! (ЧIоагIа дIаьхдаь тIоараш тох).

III.

Новкъостий! Салтечун шинель тIа а ювхаш Сийлахь-боккхача Даймехка тIема наькъашка гIолла дIаяхай шун дай къонал. Из бар бокъонца бола «сийле яккхара боаца, лаьттан тIара вахар бахьан баь тIом». (ТIоараш тох). ДIадахад итташ шераш. ХIанз мехка бахача нахах аханел совгIча наха боккхагIчар дувцарах, книжкаш тIареи кинофильмаш тIареи мара хац тIом яхар фуд, цун халои балеи. Бакъда хIанз а, кхыча хьалашка дIахо лоаттабеш ба лаьттан тIара вахар бахьан долаш лоаттабу къовсам. ЧIоагIа, бохаргбоаца машар Iалашбар — цунца да вай арахьарча политика, машаре цхьана дахар, дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбар санна йолча цун лоархIамегIча принципаш дерхIар.

Кхохкам кIаьдбар тахан теори яц, лозунг дац, хилча бакъахьа хетар дац. Цун чота тIа кIезига дац дика, хьаддан дизза хоалуш дола гIулакхаш. Европе из дижар паччахьалкхенашта юкъерча гIулакхий ларде, цо чулаьцар цар вахара тайп - тайпара оагIонаш. Кердача тайпара, машара гIулакха дукхагIа беркат долаш я хIанз, ерригача конъюнктурии шеконашка хьежжа доацаш, советско - американски отношенеш. Халача вай хана цаI мара боаца хьаькъал дола никъ хилара тарра халкъаша лоархIаш а хьаллоацаш а ба кхохкам кIаьдбара никъ.

Вай деношка эгтара лоархIамегIа, тIехьатетта йиш йоацар — тIема кхерам дIахо мелбар, герзашца кийчлулга юхасоцадар. Из хоалуш да дерригача халкъашта, бакъдеш да дукхагIча правительствашa. Из бакъделга да массехк кIира даьлча, исторе эгтара хьалха, герзашца кийчдалара никъ бехкара, герз Iодилийтара хетаяь ООН Генеральни Ассамблея сесси хьаеллаш хилар а. Сессе толам баккхар лов вайна, хIаьта цунна хьинаре гIо а дергда.

Массане а дизза а герз Iодиллара тIехьа да вай. Вай бехкагIа сайцаяц ткъаь шера гаргга цу проблемай хьакъехьара переговораш. Бакъда цу хена чухь цхьадолча доакъошка герзашца кийчдалара никъ бехкаш йола соглашенеш-м яьй. ХIаьта цхьадолча дешашта переговораш еш я.

Керда дунен тIом хьара, ядерни герза гIонца дукха нах боабара кхерам кIезигбар — из ба хIаизарча хьалашка машар бахьан вай лоаттабеча къовсама керттера лостам. Из де лерхIаш Советски Союзо цхьадола доккхий гIулакхаш ду. Царех цаI — стратегически тIалатара герзашта никъ бехкарах ВIашагIкхийттача Штаташцара переговораш.

Шоана ма-харра, Москве хIанзза хиннав президента Картера тIадилларца вена США паччахьалкхен секретарь Вэнс. ВIаши хетар дикка дIа-юха аьлар. Юххера а стратегически герзашта никъ бехкара соглашенеш кийчъелга кIезига-дукха дIахьалха доаккхаделар. Дерригa а дешаш къоастадаьдац хIанз. Американски оагIоно лаьцача цхьадолча наькъашта вай цхьаккха дича а раьза хила йиш йолаш дац. ХIаьта а, сона хеташ, шина а оагIоно низаш тIадохийте хьаькъале, бокъонца йолча компромисса ларда тIа чакхдаккха йиш я шинна а державай кхерамзлен хьашташ чоте нийса эцаргдола соглашени оттаелга. Цо торо лургья герзашца кийчлулга сихдар хоалуш юхатоха, долче гIо дергда машар чIоагIбара.

Массехк шу даьннад ядерни герза тохкам белга массанена я дизза а дехкара соглашени йита Советски Союз гIерта. ХIанз США-цеи Англецеи переговораш еш да вай массанахьа а (вешта аьлча лаьттан кIал а) тохкамаш ца дайташ совцадара хьакъехьа. ХIаьта тоам а хулаш белгалдаккха йиш я цу переговорашка тIехьарча хана дIахьалхашкахьа даьнилга. Тешa безам бар гIулакх дIачакхдоаккхаргхиларахи дукха ха ялалехьа договора култаш ядергхиларахи. Машари наьха кхерамзлеи бахьан лоаттабеча къовсамера хоалуш бола толам хургбар из.

Вай планета машар безача кхыча низаница цхьана Советски Союзо хьинаре низаш тIаухийт нах боабу керда, къаьстта антигуманни средство — нейтронни бомба хьа ца яйта гIерташ. Цу деша йола вай позици чIоагIа цхьалхеи хаьддаи я: хIанз тIехьдоацача хана цунца гIулакх доагIача паччахьалкхенаша из герз хьаделга дутаргдолаш соглашени елга. ХIаьта дуне мел доала из гучадалара кхерам боацаш хилда вдамаш.

Нейтронни бомба хьас кийчъенна ВIашагIкхийтта Штаташ, халахете а, хIанз укх сахьате вай предложени тIаэца раьза яц. Дукха ха йоацаш Картера хьакхайкадир нейтронни герз хьадарах дола дош хаьдда къоастаделга ше тIехьадаьккхад аьнна. Из дарах дош къастац, дикагIча тайпара лаьрхIача а ах гIулакх мара дац из. ХIаьта, хоам бе йиш я са, президента яь из тайпа заявлени хиларах, вай а долалургдац, ВIашагIкхийттача Штаташа из ца дойя, нейтронни герз хьаде. ДIахо-дар Вашингтонах тийша хургда...

Ядерни тIема кхерам дIабаккхара ше хаьдда лаьцача наькъага хьежжа Советски Союзо юкъерта решени тIаийцай Латински Америке ядерни герза ца леладайтарах долча дунен халкъашта юкъерча договорах йоагIача формаца дIаккхета аьнна. Из дарца, ядерни герз долча кхыча державаша санна, вай воашта тIаэцаргда ядерни герзах латино-американски паччахьалкхенаш кхуаргйоаца, хIаьта иштта из тайпа герз договора юкъе дакъалоацача паччахьалкхенашта духьала доаккхаргдоаца деккхар.

Иштта, шоана гуш ма-хиллара, новкъостий: машара пайдане бола болх дIахо беш а ба, вай Даьхено цунна лаьрхIа тIа-тIа керд-керда низаш тIаухийт. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

ФРГ аз ергйолча визитага вай шин мехко вIаши лайдане а долаш дIахо шерра цхьана гIулакхаш леладара перспективаш оттае гIо дайтарал совгIа (из ше а да лоархIаме) кхохкам кIаьдбаран массане а юкъара машар, къаьстта Европе чIоагIбаран цунга гIулакх дайта а гIертаргда вай.

ТIехьарча хана кхохкам кIаьдбаран герз Iодиллийтаран духьала бола НАТО мехкашкарчар, политиканство лелаеча берригача инаралшеи тIема уйла йолча политикашеи хьал а хьееш дIахьош я Европерча НАТО блока кхерам тIатувсаш йола тIема совле Варшавски Договора паччахьалкхенашка я, Европера Советски Союз агрессивни уйлаш йолаш я яхаш, цу тайпарча кхыдарех доацаш дар дIадоаржа а деш, айяь йола пропагандистски гIар. Кхетадеш да из дерриги а дош доацар долга. Бакъда теркал па деш дита деза дош доацар а доацаш гоамал йоалла зене хIама да, хIаца аьлча из леладу бокъонца кхерамеи потенциально агрессивни дола гIуллакхаш нийса леладу алийта а къайла дахьа а: герзашца кийчлулга сихдар кердача боарам тIа даккхара, тIема низаш алсамдахара, дунен халкъашта юкъера хьал кхерама дохьажа, ца тешама, моастагIала Iанарца хьалдизара духьа.

Дунен шоллагIча тIемах массарел а доккхагIа зе хиннача Советски Союзачул дукхагIа Европера машар кхы цIаккха а ца толхабар, чIоагIача машарей машаре вIаши цхьана гIулакхаш леладареи континент цох хилар дезаш цхьаккха а вац. ХIаьта, хетаргахьа, цу хьакъехьа вай мехко санна дукха хIама даь цхьаккха а паччахьалкхе хургъяц. (ЧIоагIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Европерча Малхбоалеи Малхбузеи тIема низий боарам цхьанна а оагIонна зене хургдоацаш дикка кIезигбайта Вене ера переговорашка вай гIерта массехк шу да, бакъда хIанзалца хьа низий сботношени шоашта пайданегIа хургдолаш хувца Малхбузе гIертилга мара хIама бIаргадайнадац. Укх деношка, бакъдар аьлча, малхбузен мехкаша Вене кIезиг-дукха эргаяьха предложенеш еннай. Цар тIа цхьадолча хIамашта социалистически паччахьалкхенашта хетар чоте эц, цхьан оагIорахьара гIулакхага хьежилга керттерча даькъе хоалуш дусаш дале а. Фу дергда, дIахо болх бергба вай. ВIашитIаэцалургйола решенеш лахара къаьстта из бокхен кхерамен болча дунен районера тIема кхохкам кIаьдбара воашкара мел доагIар де кийча да вай. (ТIоараш тох).

Массанена а ха деза Малхбузена духьала яха цхьаккха а агрессивни уйла ца хиларал совгIа, Советски Союзо Европе цхьаккха а «ударни бийнаш» ца Iоаделга а, хIаьта кхохкам кIаьдбаран барт бара гIо дараи де мел дезар дергдолга а. НАТО мехкел эргаш, дукха хя я Централии Европера воай Герзашцара Низаш вай алсам ца доаха а, даха дага доаца а, — берригача низаца из белгалде безам ба са, — дIахо йодача хана а цхьаккха а салте, цхьаккха а танк цига тIатоха уйла яц вай. (ТIоараш тох).

ХIаьта малхбузен паччахьалкхенаш тIахьех вай цу дикача масала тIехьайовла.

Советски Союза арахьарча политика маIани де лерхIари юхмаччахьа дакхха гIерташ империалистически пропаганда чIоагIду вай мехко кхохкам кIаьдбара, машаре цхьана дахара лаьцача наькъан колониальни дукъа кIалхара яьннача паччахьалкхенашцарча отношенештеи юкъе цхьа вIашдухьале я яхаш. Советски Союзаи кхыча социалистически мехкаштеи тIакхолла гIерт къонача паччахьалкхений гIулакхашта юкъе гIертилга. «Экспансе политика» лелаю, «кхохкам чIоагIбу» аьнна бехке де гIертарга кхаьчаб. Из дерригa а ше ма-дарра дагалаьца хIама да, бакъдолчунца цхьаккха а ца доагIаш.

Цу мехкашца йизза цхьатарра бокъонаш хилафгара дIададаь доттагIлен гIулакхаш вIаши цхьан леладе, дегIадоаладе безам ба вай. Вай хьаллоац уж шоай лоIамагIа хилар, машареи социальни прогресcеи наькъагIа уж дегIаахар. СССР хувца ца лун кхычаръяр а санна, цу паччахьалкхений суверенитет чIоагIа лархIара, цар чурча гIулакхашта юкъе ца гIертара, цар доазонашта тIа ца кхуадара тIехьа латташ я. (ТIоараш тох).

ХIаьта империалистически державаш — гуччахьа е кIезиг-дукха къайлагIа — хаддаьза юкъе гIерташ я шоай лоIамегIча, кортамукъаяьннача паччахьалкхений гIулакхашта. Юкъе гIерт уж прогрессивни дегIаахара новкъарле яра духьа. Шоай монополей тийшача балха хьашташ е шоай тIема стратегий планаш Iалашъяра духьа цар суверенитет телхаю.

Цу тайпара юкъе гIертаро, хулаш долча тайпара, вуг низ барген халкъий бокъонаш телхаяргеи. Из долаш да е йоагI-йоагIача паччахьалкхений чурча вахаре, масала, Чиле санна, е гуччахьа арахьара агресси яра формагIа, цунна дола масал да Израила доал дераша эхь ца хеташ леладу гIулакхаш.

Бакъдарех гуш да, къонача паччахьалкхений халкъаша, цу паччахьалкхений цхьоагIои барти чIоагIагIа ме хул, шоай нийсхои гIулакх хьаллацара цар ког гIортолга е йиш йолча социалистически мехкашцара цар доттагIал чIоагIагIа ме хул шоай лоIамагIа хилар, шоай вахара хьашташ толамегIа лорадеш а кIалхардоахаш а хилар. (ТIоараш тох.)

Масалаш доаладара укхаза а гаьна ваха незац. Духхьал прогрессивни низий солидарность бахьан долаш вIаштIехьдаьннад империализман цо оттабаьрийи Анголера халкъа Iаьдал дIадаккха, революционни Эфиопи екъа гIортар дохаде.

Машар, чурча гIулакхашта юкъе ца гIортар, кортамукъален территоре бIарччали лархIар, бокъонаш цхьатарра хилар, вIаши гIойле йолча тайпара цхьана гIулакхаш леладар — уж дерригa хIамаш да кхохкам кIаьдбаран чIоагIа машар оттабаран хиланза дардоацараш а эгара лоархIаме дараш а. Иштта я Европера вай политика, иштта я из Африке а, Азе а, Латински Америке а, дунен дерригача доакъошка. ХIаьта, нагахьа санна моллагIа а хьадагалийцача меттиIаьлейи тIатувсача кхерамеи новкъосталца Советски Союз цу наькъа тIара йоаккхалургья аьнна хеташ вар чIоаггIа гIалат вувл. (ТIоараш тох).

Новкъостий! Дунен тIа латта хьал техкача, вай чIоаггIа дог теш, **шоай доалахьа йоккха тIема потенциал йолаш йолча паччахьалкхений герзаши герзашцара низаши дукхалгеи дикалгеи диллача дIахо алсамдоахилга цеттара соцадара** уйла е а цу тайпара тIехьа тIайоагIача хана уж кIезигдара эша хьалаш вIаштIехьдаха а деза ха хьатIакхаьча хиларах. Хаьдда кхайк вай цхьа хоадам болаш йолча белгталарча хана укх тайпара гIулакхаш чакхдахара программа юкъара тIахьехаш:

— массе тайпара ядерни герз хьа ца деш соцадар;

— дуккха адамаш хIалакдеш дола герз хьа ца деш соцадари цун кхы мел дола тайпаш дехкари;

— кхийтта моттиг йохаяра низ боккха бола массазарча герзий керда тайпаш хьаделга соцадар;

— Кхерамален Совета массазара членаш йолча державай а хIаьта иштта тIема соглашенешка гIолла царца дувзаденна долча мехкий а эскараш шердергдаци массазара герзаш алсамдоахаргдаци аьнна дош далар.

Бакъдар аьлча, цу тайпарча хIамашта барт вIаштIехьбаккхар — цхьа моллагIдола гIулакх дац. МоллагIча цхьан миIингера, масала, хьалхагIа вай предложени еннача тайпара, хьадеш дола ядерни герз соцадаргара дIадоладелча мега мегар. ХIаьта керттердар — паччахьалкхенашта юкъе хIанз дIанийсъенна низий соотношени уж гIулакхаш чакхдаьхадар аьнна толха ца еш хиларах аттача доал дерригa декхар. Эшам цхьаннена а хургбацар.

Йиш яц вайга, бокъо яц вай шоай кхела хьалхара халкъаш унзара а доахаш ядерни герз юкъедаккхара кхерам дуненна хIаиз а тIалатташ хилар дицде. Кхетадеш да, из дIабаккхара ерригача ядерни паччахьалкхенаша цхьана къахьега дезилга. Цхьабакъда царех хIаранега шийггара дакъа лоцалургда, хIаьта по из лаца а деза. Советски Союзо шийоагIонгахьара бокъонца хаьдда дIаккхайкаду: ядерни герз юкъедаккхара духьала да вай; алхха цхьаькха дича а сатоха йиш йоаца хIама тIаккхаьчача, кхыча ядерни держава оагIонгахьара вай мехка е цун цхьоагIонхошта духьала агресси йолайича мара дергдац вай из бухсоацача кхьачача воаш лорадара дииза даргдоацар. Советски Союзо долла хIама да а даьд, дерг а да атомни тIом хьовргбола гIулакх ца хилийтара, е юххьенца тохача а, е дIахо деттаргдолча а атомни герзага халкъаш хIалак ца дайтара. Из ба вай лаьца чIоагIа никъ, хIаьта вай цунга хьежжа воай гIулакхаш чакх а доахаргда. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

Вай лаьтта лорадар, шийдерригача берекатаца а ядерни цIера ало вйрчадаккханза хоза долаш а из къонача ноахалга дIадалар — цу хIамашта тIаерзаяь хила еза, вай дог тийшачох, адамлен уйлаш. Машар лоаттабаран чIоагIбаран шийде йиш йолаш мел дола хIама ду Советски Союзо. Цудухьа вай дог тийша да, деза къона доттагIий, шун кхоане — из маьршача дунен тIара паргIатача къахьегама ираз хиларах. (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

* * *

Новкъостий! Деза ди гаргакхоачача хана гулъеннай шун съезд: укх гурахьа 60 шу дузарлда Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза. (ТIоараш тох). Мехко, бакъдар аьлча, яккха йоаггIача тайпара белгалйоаккхаргья из юбилей. ХIаьта шугара дех оаха къахьегаме керда доккхий хIамаш карагI а даьнна шоай цIейна накъадаххар. (ТIоараш тох).

Бокъонца кхийна яьна ха я комсомола. Цхьабакъда цун дог массаза а къона латт. (ТIоараш тох). Ленински комсомол — парте денале гIонцеи тешаме резерви. Шоай Союза дерригача гIулакхашта партегара хьайийо оаш йоккха, теккха опыт. ХIаьта из-м иштта хила доагIаш а да. Партен комсомолен лерхIар цаI ма дий — коммунизм, хIаьта никъ а ба цаI — из ба Ленина никъ, халкъа гIулакх дара никъ. (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох).

Шоай даьдаьшен даьши дIадоладаь сийлахь-доккха гIулакх бокъонца котало яккхалца дIадахьа дезаш да шо. Цар когаметта дIаотта хьакъ дараш хилалаш, лакха айий хьолаш коммунизма байракх! (ЧIоаггIа тIоараш тох).

Хоастам хилба Ленински комсомола — советски кагирхой хьалхалаттача отрада! (ЧIоаггIа тIоараш тох). Хоастам хилба вай мехка къоначa ноахала! (ЧIоаггIа тIоараш тох. Берригаш а хьалгIовтт. Цхьан ашарагIа оал ерригача зало: «Ленин! Парти! Комсомол!»)

Даькъала хийла Советски Союза Коммунистически парти — Ленина парти! (ЧIоаггIа тIоараш тох. Ерригa зал кхайкаеш дек: «КПСС — хоастамI», «Ура»).

Даькъала хилда советски халкъ — коммунизм хьалъеш доаллар! (ЧIоаггIа, дIаьхдаь тIоараш тох. ЙIаьххача хана ца южаш аваци ек. Советски Союза Коммунистически парте, КПСС ЦК ленински Политбюро, Ленински комсомола сийна ловцаш доах, массане а цхьан ашарагIа оал: «Ленин вайца ва!»).

КОМСИЙ КХАШКА

БIаьсти хьалхе а яьнна хилaро соахкарчул хьалха комсий бешамашка балхаш дIадоладе йиш хилийтар «Чечениигушвино» объединене юкъейоагIача совхозий къахьегамхой. Из бахьан долаш комсаш лаьтта кIалара хьамукъайоахаш, шпалерех хьалъехкаш, кхыдола балхаш дуккха сихагIа чакхдоах хIанз дIадахача шераца нийсдича. Цул совгIа комсий бешамашкара балхаш графикал хьалха дIадахьа торо хилийтар бешамашка болх бара нах ца тоъалга кхета а деш, шпалераш тоаяра, бIаьстан балхаш дIадоладе кхаш кийчдара боахамашка Iай йоакхо яь хиларо. Иштта йоакхо йир «Кругловский, «Комсомольский», «Калиновский», «Новогрозненский», Ленина цIерагIча, кхыча совхозашка.

Лаьттан кIалара комсий кIотаргаш хьамукъайоахаш къаьстта хьинаре болх бир «Калиновский», Калинина цIерагIча, «Кругловский», «Надтеречный», «Знаменский», «Луч», «Новогрозненский» совхозий къахьегамхоша.

ХIанз, керттерча даькъе, шпалерах комсаш хьалъехкаш бь совхозий болхлой. Сиха ду уж балхаш. Цунца цхьана цу балха агротехника телхаю цхьадолча боахамашка. Иштта, «Братский», «Новогорский», «Победа», Ленина цIерагIча, «Озерный» совхозашка комсий массехк га цхьана вIашагI а техе гурмат а йийя хьалдехкаш моттигаш нийслу. Иштта хьалйийхкача комсий хьувкъам лохлу.

Соахка геттара чIоагIа йийба комсашта Iы ду йоархIаш укх шера сиха дегIайоагIаш латт. Уж йоаяра, дIаяхара хIанзе а оарцагIа ца боале, комсашта доккха зе дергла йоархIаша. Цул совгIа, ха дIа ме йода халагIа хургда царца къовсам лоаттабе. Из кхетадац аьнна мотт «Братский» «Новогорский», «Озерный», «Малгобекский», «Советский» яхача совхозашка. ХIана аьлча тесса лелабу цу боахамий кулгалхошеи специалистащеи «мильдью» яхача лазарца, гумай, Iажаркх яхача йоархIашца къовсам лоаттабара болх.

Объединене специалисташа баьча тохкамо, отчетни даннеша хьахьокх шпалераш оттаяра балхаш а цхьайолча районашка геттара во чакхдоахилга. Иштта, Надтеречни районе план 470 йолча 114 гектара тIа, Шелковской районе план 610 йолча 14 гектара тIа, Малгобекски районе план 2015 йолча 129 гектара тIара мара оттаьяц шпалераш хIанз а.

Комсий дика хьувкъам кхебара геттара лоархIаме да хий диллар. Цу гIулакха хIанз къаьстта йоакхо е еза. ХIана аьлча синоптиквий прогнозо хьахьокх укх шера ахкан хана республике йокъал латтарг хилар. Из ховш доллаше а, аьттув бола ха дIа, а ухийташ комсашта хий диллара йоакхо яц цхьадолча боахамашка.

С. МУТАЛИЕВ,
«Чеченингушвино» объединене агроном.

А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода Л-35 яхача установке эгара дикагIа лоархIачарех йола производственница я оператор Кулебякина Нина Емельяновна.

СУРТА ТIА: оператор Н. Кулебякина.

Н. ПЛИЕВА сурт.

НОВКЪОСТАШТА ДАИМ ХЬОКХАМ ТЕЛ

Массаза санна эгара хьалхарчарца балха хьакхаьчав «Автоспецоборудование» яхача завода механически цехера токарь Саламов Альберт Джунидович. Болх дIаболабалехьа шийна эшаргйола заготовкаш хьатIаейт, станок болх бе дIа а йолаялийте, лоро унахочунга догIаш санна, ладогI Альберта ший станокас беча балхага. Нагахьа санна моллагIа кхоачамбоацар нийслой из сиха дIадоаккх. Даим иштта мара ший смена дIайоладац предприяте дикагIа лоархIачарех волча токара. Из дерригa Саламов Альберта ду болх дIаболабелча хьовзам ца хилийтара, балха ха зехьа ца йоаяра.

Иштта къахьегам вIаштIехьбаьккха болх беча токара Альберт Джунидовича дог гIоздоаха къахьегама толамаш доах. ДIаихача пятилетка задани кхаь шера кхоачашйир цо. ИттлагIча пятилетка план СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъе лаьрхIад Саламов Альберта. Ше тIайица декхараш тIехкхоачашдеш ва из. Цхьаккха смена дIаяхийтац шийн норма 180—200 процент кхоачаш ца еш. ХIанз пятилетка тIехьарча шера чотагIа къахьегаш ва из.

— Мишта вIаштIехьдоалхьа, Альберт Джунидович, иштта башха - дика къахьегама толамаш даха? — хаьттар аз.

— Цун бахьанаш дукха да, — йоах Альберта. — Керттердар да сай къахьегам кхетамца вIаштIехьбаккхар, балха ханах бизза пайда нийбар. Ткъо шу совгIача хана токара балха тIа Iоаяьча опыто а доккха новкъостал ду доахаш дола къахьегама толамаш тIатIа дикагIа хилийта. Лоацца аьлча, керттердар да ше къахьегаш волча производствах дог лазаш хилар.

Овсаре къахьийга Iац Саламов Альберт. Ше мел кийчъю продукци дикеи тIехдикеи мара хилийтац цо. Цудухьа ОТК болхлой тIахьожам а боацаш, шийн тамагIа а долаш продукци кийчъеш ва из. Заводе кхоачашде дезаш моллагIа заказ кхаьчача цунга кхоачашдайт из.

Заводе дикагIболча кагирхой хьехамчий цIераш йоахача хана хьалхарчарца цIи йоаккх Саламов Альберта. Ше «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни заводе къахьегаш волча 15 шера шийн профессех ткъаьх говзанча кийчваьв цо. Царех цхьабараш укхаза къахьегаши вожаш халкъа боахама тайп-тайпарча доакъошка болх беши ба. Шоай хьехархо санна дог гIоздоаха къахьегама толамаш доахаш ба цун хинна ученикаш. Царех цаI ва токарь Халиев Гадылжан. ХIанзлехьа пятилетка хьалхарча кхаь шера задани кхоачашъяьй цо а. Иштта дика къахьегаш ва токарь Набиулин Сабирджан, кхыбараш.

Хьинаре къа а хьегаш Альберт Джунидовича даьха къахьегама толамаш белгалдаьхад дуккхача совгIаташца. Итташ я тийнна Сийлен грамоташ, ахчан премеш. Предприяте сийлен книжка тIа дIаязъяь я цун цIи. Альберт Джунидовича наькха тIа лепаш я «Социалистически яхье котваьннар» яха йиъ сийлен Знаки «ИйслагIча пятилетка ударник» яха Знаки.

— Тха механически цехе Альберт Джунидович къахьегаш волча пхийтта шера цхьаккха шу денадац цо паччахьалкхен плани тIаийца декхараши дикка тIехкхоачаш ца деш, — йоах механически цеха воккхагIволча мастера Петько Виктор Михайлович. — Иштта вола из чIоагIа лоархIаши сийдеши ва коллективе. Цудухьа Альберт Джунидович КПСС членалла дIаийцар цеха коммунисташа 1969 шера. Из шу шийн вахаре эгара бочагIа лоархI токара Саламова. Даим новкъосташта хьокхам телаш къахьегаш хиларах «Профессех дикагIвар» яха сийлен цIи а еннай цунна. Общественни балха тIа шийна тIадилла декхар а даим цIенен диззаи кхоачашду цо. Каст-каста рейдаш ю цо ше керте латтача халкъа группа членашца балха ханах, оборудованех, станокех мишта пайда эц, кхомбареи хьурмат дареи болх мишта вIаштIехьбаькхаб хьожаш. Балха тIа Iаткъаш дола кхоачамбоацараш гуча а доахаш, уж сихха дIадахара цеха кулгалхой оарцагIа боах из керте латтача халкъа тIахьожамхоша. Масала, дукха ха йоацаш рейд еча хана царна гучадаьлар кийча электрооборудовани мукх а юаш догIан кIала латташ хилар, кийчъеш йола оатхалаш даг-дага дехача дIаувттаеш хилар, дукха материалаш, бедал зехьа йоаеш хилар. Уж кхоачамбоацараш дIадахара оарцагIбаьхар цар цеха кулгалхой. Хьалъяйтар электрооборудовани дIаоттаяь лоаттаяра йола кхоале, белгалъяьхар кийчъяь оатхалаш дIаоттае еза моттигаш, цIенхаштта тоабайтар кхомбареи хьурмат дареи болх.

Иштта вола производственник, общественник, хьехамча даим коммунист яхача цIера сий лакха лоаттадеш хьавоагIа.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

Яхь лелаеча боахамашка

ХЬАЛАШ ЦХЬАТАРРА ДАЛЕ А...

Чакхйоалаш латт Iай доахан чукхоабаш йола бехктохкаме ха. Бакъда дуккхача боахамашка дика дIабихьабац Iан хана хьайбай продукташ дукхагIа яхара болх. Масала, МагIалбикерча комсий совхозий ворхI фермах шинне мара кхоачашдаьдац укх шера хьалхарча квартале шура яккхара а паччахьалкхенга йохкара а декхараш. Из бахьан долаш планагIа лаьрхIа хиннач ул 42 тонн кIезигагIа я ерригача районо паччахьалкхенна дIаенна шура.

ХIана лоархIабаьбац МагIалбикера дукхагIбола хьайбаш леладераш шоашта хьалхашка латтача декхарех?

Керттера бахьанаш да йолча торонех бизза пайда ца эцар, болх бечар къахьегам лерттIа вIаштIехьа ца баккхар. Цу хьакъехьа вIаши нийсде мегаргдолаш да районе йоккхагIйолча шин совхоза — «Кавказеи» «Ингушскийи» — фермай балха хьокхамаш. Коллективаш шоайла социалистически яхь лелаеш я.

Цу шинна а боахаме соахка аьхкий шортта доакъар Iалашдир. ЗIамагIдола доахан доацаш, бIаь бIаь совгIа етт ба кхоабаш царех хIара боахаме, Iана замалахь доаханна дIайха латта моттигаш я, «Ингушский» совхозе, белгала дикагIа а йолаш. Дуккхача хана денз болх беш, хьайбаш леладара гIулакх дика довзаш болхлой ба. Хьалаш, цу тайппара, цхьатарра да ала йиш я. Цхьабакъда, хьалаш цхьатарра дале а, балха хьокхамаш тайп-тайпара да.

Ханал хьалха кхоачашдаьд хьалхарча кхаь бетта шура яккхара а из паччахьалкхенга йохкара а декхараш «Кавказ» совхоза фермашка. Шу доладелча денз дIаеннай 183 тонн шура, план 150 тонн йолча, е квартала планал 33 тонн дукхагIа.

Iай доахан чуоттадаьча хьалхарча деношка денз лерттIа вIаштIехьдаьккхад царна Iунал делга, уж кхоабилга. Специалисташа оттаяьча рационах доагIача тайпара доакъар хиннад доахаьна, фермашка оттаяь распорядок йизза кхоачашъеш Iунал даьд доахаьта хьожараша.

Хьайбаш Iангара дахара гIулакха цахаддаш йоакхо еш хиннай совхоза администраци, партийнии профсоюзнии организацеи. Къахьегамхошта юкъе цIенхаштта яьржай социалистически яхь, хIара доярка, скотника дIадоаэйтад цо ше кхоачашде дезар, белгалбаьхаб дикагIа хьокхамаш даьхараш, социалистически яхье котбаьннараш. Масала, итт дийнахьа шура яккхара план кхоачашъяьча дояркана алапел совгIа пхи сом ахча лу, совгIата. План тIехкхоачашъярга хьежже доккхагIа хул царна лу ахчан совгIат, 15 сомага дIаккхоачаш. Бетта баьча балха хьокхамех социалистически яхье хьалхле яьккхачоа карара кара тела ЦIе вымпел лу.

Хьайбаш леладерашта юкъе иштта социалистически яхь а йоаржаяь, Iай доахан кхоабилга а царна лерттIа Iунал делга а Iалашдар бахьан долаш вIаштIехьдаьннад «Кавказ» совхозе дикача хьокхамашца доахан Iангара даха.

Цар лаьрхIад биъ бетта декхараш толамца кхоачаш а деш планал совгIа паччахьалкхенга 50 тонн шура йохка, пятилетка кхоалагIча шера шура яккхара а йохкара а планаш СССР Конституце хьалхара шу дузача денга кхоачашъе.

Хьайбаш леладерий таханарча хьокхамаша тешаву лаьрхIар цар толамца кхоачашдергхиларах: апрель бетта хIара дийнахьа паччахьалкхенна цар дIалу планал совгIа пхи центнер шура.

Кхыча тайпара да гIулакхаш «Ингушский» совхоза ферме. ТIаийца социалистически декхараш меттел хьалхарча квартале шура яккхареи йохкареи план а кхоачашъюеннаяц укхаза. Планах паччахьалкхенна 135 тонн шура дIаяла езаш хиннача, хьалхарча кхаь бетта дIаеннар 125 тонн мара яц. ХIаьта детта доахан «Кавказерчул» дукхагIа да.

Доакъарий кхоачам боацаш хиннача хьалхарча шерарчул а кIезигагIа я 1,5 шера кхоачам беш доакъар доллашехьа укх шера хьалхарча квартале яьккха шура.

Кхы дикагIа лелац гIулакхаш апрель бетта а. ХIанз хIара дийнахьа паччахьалкхенга йохка шура 1500 килограмм мара яц, планах 2050 килограмм йолча. Вешта аьлча хIара дийнахьа ах тоннал совгIа паччахьалкхен декхар тIадус боахама.

МалагIаш да бахьанаш? Тхона хетачох, эгара хьалха белгалдаккха деза хьайбаш леладерий къахьегам лерттIа вIаштIехьбаьккха ца хилар, божа беттарий, доаханга хьожарий дисциплина лоха хилар. Каст-каста нийслу ферме 2—3 доярка балха хьа ца йоагIаш. Кхычар детта дезаш хул цар доахан. Графиках оттаяьча ханал тIехьадувл гIулакх. Цунах доккха зе доал.

Совхоза специалисташа боаггIача тайпара тIахьожам лоаттабац доаханна Iунал дара, уж кхабара, хIара доярка скотнико а ший декхараш кхоачашдара тIехьа. КIезига йоакхо ю санитарни бокъонаш кхоачашъяра гIулакха. Цудухьа совхозо паччахьалкхенна дIалуш йола ерригa шура шоллагIча сортах мара чакхъялац. Алхха из бахьан долаш укх шера хьалхарча кхаь бетта пхи тонн совгIа шура яйнай боахама.

Дукха шура йов хьоанал кIезига хиларах а. Из бахьан долаш шу доладелча денз 9 тонн шура яйнай ферма. Хьайбаш леладераша яхачох, тIехьарча шурий тIаламех йоалл дукхагIйола хьоанал. Из хьайоаккхилга Iалашде дезар укхазарча специалисташа.

Иштта да МагIалбике боккхагIболча шин боахама фермашкара Iай доахан кхабара хьокхамаш.

А. КАЛОЕВ,
Малгобекски района юртбоахама управлене керттера зоотехник,
А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета собкор.

Дика лоархlаш я «Калибр» яхача Московски завода продукци. Из цхьа бахьан доацаш дац. «Дикала дола тешал — проектагара денз изделега кхаччалда» яхача девиза инициатор я из. Цо торо хулийт арахецаш йолча продукце эффективности дикали дlахо лакхъе. Хlанз завода коллектив. Кама тlарча автомобилаш еча гиганта лаьрхlа заказаш кхоачашдеш къахьегаш я. Приборий, контрольно-измерительни устройствай цхьа дакъа заказчика дlадахьийтад. Автоматий цехе кийчъеш латт «КамАЗ» яхача автомобила тlехьашкарча моста тlахьожам лоаттабара йола лини. Из операци кхоачашъеш ба дикагlбола цеха слесараш-сборщикаш, царна юкъе ба коммунистически къахьегама ударникаш С. Вавилин, Ю. Волков, А. Волков, О. Лаврушкин, В. Вавилин (сурта тlа).

Предприяте шерра дlаболабаьб социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара тlехьара болам. 220 саги 4 бригадеи хьежай шоай планашка, хlаьта цар лаьрхlад пятилетка кхаь шера программа 1 августе кхоачашъе.

Ю. ЛИЗУНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

СОВГlАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

1978 шера 30 мартерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указагlа 1977 шера плани тlайца социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай СССР Министрий Совета «Союзсельхозтехника» Ерригсоюзни объединене предприятейи организацейи болхлойи мастерийи йоккхача группана, цу даькъе Нохч-Гlалгlай АССР гlолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Ельдашев Махьмада — «Сельхозтехника» районашта юкъерча Шалински объединене автомобила водителa.

Капцов Виктор Федоровича — «Сельхозтехника» районашта юкъерча Грозненски объединене тракториста-машиниста.

Мельников Александр Александровича — «Сельхозтехника» Шелковской районий объединене слесара-ремонтника.

Олейников Александр Владимировича. — «Сельхозтехника» районашта юкъерча Сунженски объединене слесара.

Сакаев Іаьлийна — «Сельхозтехника» Урус-Мартановски районни объединене медника.

Цесарь Митрофан Дмитриевича — дlа-юха лелача Нохч-Гlалгlай механизированни колонна слесара-электромонтажника, гор. Грозный.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Гаврилов Владимир Александровича — «Сельхозтехника» Аргунски отделене электросварщика, Шалински район.

1978 шера 30 мартерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указагlа 1977 шера плани тlайца социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай колхозашта юкъерча гlишлон организацей болхлойи мастерийи йоккхача группана, цу даькъе Нохч-Гlалгlай АССР гlолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Погосов Николай Сергеевича — «Межколхозстрой» гlишлошъеча механизаци яра управлене экскаватора машиниста, гор. Грозный.

Шакаева Пазилат Азиевнана — колхозашта юкъерча дlа-юха лелача Грозненски механизированни колонна штукатура.

Шильдяев Владимир Григорьевича — колхозашта юкъерча Наурски гlишлон управлене слесара.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Годоборшев Шабазгире Шамсудина — колхозашта юкъерча Наурски гlишлон управлене мастера.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Асуев Шарпуди Хасмагомедовича — «Межколхозстрой» гlишлошъеча механизаци яра управлене крана машиниста, гор. Грозный.

1978 шера 3 апрелерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указагlа 1977 шера плани тlайца социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай автомобильни транспортен наькъий боахамеи объединеней, предприятей, организацей болхлойи мастерийи йоккхача группана, цу даькъе Нохч-Гlалгlай АССР гlолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Абубакаров Иса Супьяновича — Грозненски № 2 йолча пассажирски автотранспортни предприяте автомобила водителa.

Джабраилов Ильяс Хизировича — Грозненски пассажирски автотранспортни производственни объединене автомобила водителa.

Драмарецкий Виктор Павловича — промышленни машинанаькъа транспорта Аргунски предприяте тепловоза машиниста.

Дузаев Дара Асхабовича — № 1572 йолча автоколонна автомобила водителa, гор. Грозный.

Зимин Григорий Степановича — Грозненски № 1 йолча пассажирски автотранспортни предприяте автомобила водителa.

Острецов Евгений Ивановича — Грозненски автотранспортни предприяте автомобилий водителий бригадира.

Рыбочкин Владимир Евгеньевича — № 1737 автоколонна автомобила водителa.

Темирханов Усам Алиевича — Грозненски автокомбината автомобила водителa.

Шатаев Шелих Тутаковича — Сунженски автотранспортни предприяте автомобила водителa.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Мелькумянц Артошес Кеворковича — Грозненски авторемонтни мастерске слесара.

Недбайлов Василий Филипповича — Грозненски № 5 йолча пассажирски автотранспортни предприяте автомобила водителa.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Петросьянц Георгий Мкртычевича — Грозненски автотранспортни предприяте автомобила водителa.

Цороев Хьасана Якъупа — Назрановски автотранспортни предприяте автомобила водителa.

1978 шера 28 мартерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указагlа 1977 шера плани тlайца социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай СССР транспортни гlишлон Министерства организацей, предприятей, болхлойи мастерийи йоккхача группана, цу даькъе Нохч-Гlалгlай АССР гlолла:

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Захаев Мовлади Мусрапиловича — «Орджоникидзетрансстрой» треста № 383 йолча гlишлон-монтажни поезда электромонтажникий бригадира.

1978 шера 5 апрелерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указагlа 1977 шера плани тlайца социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай СССР Министрий Совета материально-технически Іалашонна йолча Паччахьалкхен комитета объединеней, предприятей, организацей болхлойи мастерийи йоккхача группана, цу даькъе Нохч-Гlалгlай АССР гlолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Шандаков Николай Ивановича — «Чечено-Ингушснабсбыт» объединене база крана машиниста.

1978 шера 30 мартерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указагlа 1977 шера плани тlайца социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай СССР мелиораци хин боахамеи Министерства объединеней, предприятей, организацей болхлойи мастерийи йоккхача группана, цу даькъе Нохч-Гlалгlай АССР гlолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Агларханов Махача — «Чеченингушводстрой» Грозненски автобаза автомобила водителa.

Воробцов Василий Викуловича — «Чеченингушводстрой» № 4 йолча дlа-юха лелача механизированни колонна скрепера машиниста.

Малолетков Николай Максимовича — «Чеченингушводстрой» № 5 йолча дlа-юха лелача механизированни колонна экскаватора машиниста.

Мишнустин Семен Федоровича — «Чеченингушводремстрой» треста Сунженски дlа-юха лелача механизированни колонна бульдозера машиниста.

Пархоменко Алексей Семеновича — «Чеченингушводстрой» № 3 йолча дlа-юха лелача механизированни колонна мастера.

Умархаджиева Адат Ломалиевнана — «Росводпром» объединене гlишлон материалийи гlишлон индустрен Аргунски комбината электросварщицана.

Хадизова Марха Халитовнана — «Чеченингушводстрой» № 2 йолча дlа-юха лелача механизированни колонна штукатура.

Халахоев Алебика Джабраила — республикашта юкъерча Алханчуртски обводнительно-оросительни система управлене автомобила водителa.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Кинаев Якъупа — «Чеченингушводстрой» Аргунски аьшкабетонни изделей завода тракториста.

Пономарев Анатолий Куприяновича — «Чеченингушводстрой» № 6 йолча дlа-юха лелача механизированни колонна газоэлектросварщика.

1978 шера 3 апрелерча СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указагlа 1977 шера плани тlайца социалистически декхараши кхоачашдеча толамаш дахарах Къахьегама Сийлен III степена ордени СССР медалаши еннай моттигерча промышленноста объединеней предприятей, организацей болхлойи мастерийи йоккхача группана, цу даькъе Нохч-Гlалгlай АССР гlолла:

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Висханова Асма Висхановнана — производственни текстильно-галантерейни объединене сновальщицана, гор. Грозный.

Галанина Нина Сергеевнана — производственни текстильно-галантерейни объединене швея-мотористкана, гор. Грозный.

Харавитиди Евстафий Панайотовича — производственни объединене художественни промыслай столяра, гор. Грозный.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Бибулатова Мализа Ахметовнана — художественни промыслай производственни объединене догамаш дечоа, гор. Грозный.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Берсанов Лема Ахнятовича — Нохч-Гlалгlай химически завода аппаратчика.

ШИЙ ХАННАХЬЕЙ ДИКЕИ

Бlаьсти тlехьхьара юв культура — хьажкlаш дlаюви ба хlанз тха механизатораш. Уж Кахаев Іалеи Абусаидов Вахарсолтаи кулгалдеча шиш звене ялата бlаь гектара тlеи доакъара 340 гектара тlеи кхеергъя укх шера.

Ялата юви яраш 80 гектара тlа дlайнйна баьннаб механизатораш, хlаьта силоса ювраш — 280 гектара тlа.

Уж балхаш деш къаьстта хьинаре къахьег механизатораш Дадуев Кантас, Юсупов Лече, Костенко Алексей, Махмадов Абуязита. Дя дlадахийтад царех хlаране балха норма 150—170 процент кхоачаш ца еш

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона жоп луш Кахаевеи Абусаидовеи социалистически декхар тlайнцад укх шера хlара гектара тlара план 25 йолаш — 35 центнер фуалъяьха хьажкlаш, план 180 йолаш — 200 центнер силоса хьажкlай моша гlадам чула.

Комсаш лелаю совхоз хилара тарра тlехь тlайоагlача хана комсаш кхеяра къаьстта йоакхо ергъя оаха. Хlанз из культура, укх шера 50 гектара тlа дlайийнар а йолаш. 550 гектара тlа я тха боахаме. Гурахьа кхы а 250 гектара тlа тlае леpхl.

Шерра даьржад балхаш комсий беша а. Лаьтта кlалара кхамукъаяьха комсий кlотараш шпалерех хьал а йийхка хlанз йоlаш латт. Чlогlак тохалехьа из болх чакхбаккха гlерташ шоай низ дlакхоачар ду наха. Хlара дийнахьа юкъера лаьрхlача 180—200 саг хул из болх беш. царна юкъе ба кхыметтела Шалински, Ножай-Юртовски районашкара новкъостал де баьхка нах.

Эггара хьалхара комсий хьувкъам 1980 шера чубахьаргба тха боахаме.

ДоагӀа Іунал ду гурахьа дlайийнача культураштa а. Уж 1500 гектара тlа я совхозе. Царна хlанз вегетационни хьисапе хий дуллаш, лазараштa духьала гербицидаш тохаш къахьег кхаш леладераша. Гербицидаш хlанзле 600 гектар совгlа моттиг дlалаьнача кхашка техай, хlаьта хий 420 гектара тlа диллад.

Хий дуллаш хьинаре къахьег Джигарханов Джабраила, Курхаджиев Алиена. Шоай балха нормаш 300 процент совгlа кхоачашъю царех хlаране.

Бlаьстан деррига балхаш доацача ханеи дикеи кхоачашде вlаштlехьдоалийт техника тешамеи шийханнахьеи тоаяь яьккха хиларо.

Т. ГЕРЗЕЛИЕВ,
Гудермесски района «Дружба» яхача комсаш лелаеча совхоза директор.

ХЬОКХАМ ТЕЛ

Укх шера плани тlайнца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара къахьегама вахте эттача «Грозэнергоремонт» яхача ремонтно наладочни предприяте коллективо дика къахьегама толамаш доах пятилетка кхоалагlча шера. Дерригача технико-экономически хьокхамий хьалхарча квартала план тlехкхоачаш а яь, графикал хьалхаювлаш я из укх апрель бетта а.

Къаьстта дика къа а хьегаш, социалистически яхье хьалхалаттaш ба укхаза слесарий бригадираш В. Нетреба, Н. Джабкаев, А. Тааев, электрослесарь В. Железнов, мастераш В. Моргулев, В. Гайдашов, кхыбараш. Хlара смекагlа нормаш 120—125 процент кхоачашъю цар.

Дика кийчбеннабар ремонтникаш Ерригсоюзни коммунистически субботника а. Шоаттадийнахьа балха араваьнача 400 совгlча саго кхыча деношкарчул хьинарегlа къа а хьегаш итташ эзараш сомий маьха ремонтни балхаш дир.

Х. СУРУДЖАНЦ.

ХЬАЛХАГlА ХЬАЛЪЯЬ ЯХА ЕЗАЧА ОБЪЕКТАЙ — ТЕРКО ДУКХАГlА

Эттара лоархlамегlа йола вай парте йоакхо я КПСС XXV съездо белгалъяьча программагlа къахьегамхой хьал-торо тоаелга, мехка экономикей культурей дlахо дегlайоалаелга.

Из кхоачашъярга Іалаьмате дукха ахча дlаухийт паччахьалкхено. Тlехь-тlехьа дукхагlа ахча дlаухийт Нохч-Гlалгlайчен экономикей культурей дегlайоалаярга а. Гlирсаш хьалдара йоккхий планаш оттаьй укх пятилетка кхоалагlча шера а. Хlанзчул тlехьагlа пайда эца дезаш да 350 миллион гаргга сом, эксплуатаце дlаяла еза 300 миллион гарггача сома маьха керттера фондаш. Дlахо дегlадоаладергда республика промышленноста керттера доакъош — мехкдаьтта доахар, чакхдоахар, машинашъер. Царга йохийт ийсса ахаш капиталовложенеш. Болх бе йолайолийтаргъя йоккхий объекташ Г-39-40, фонтанни арматура хьаю мощностaш, дукха кхыяраш.

Республикера къахьегамхой кхачан продукташца дикка дикагlа Іалашбар духьа хьал а яь болх бе йолаялийта лаьрхlад хьайбаш леладу дукха йоккхий комплексаш, цу даькъе 800 Іатта лаьрхlа шурий комплекс «40 лет Октября» яхача совхозе. Сихха ондадувлача коа тlарча оалхазарий диетически дулх доахеи фуаш гулдуи база наьха санна шеръе лаьрхlад. Хьалъе езаш я 550 эзар коа тlарча оалхазара лаьрхlа «Кавказ», «Майская» Старо-Юртовски яха птицефабрикаш, кхыяраш

Лаьтта лаладелга, хьайбаш леладелга, цун доакъарий база дlахо дегlаяр а иштта мелиоративни балхаш шоай ханнахьа чакхдахарах тийша да. Цудухьа республикерча боахамашка 6,4 эзар гектара тlа хий декха системаш хьалъе а 6 эзар совгlча гектара тlа мелиоративни кхыдолеи балхаш де а лаьрхlад.

Чlоагlа йоакхо ю кхуви доагlача ноахала а. Укх шера хьалъе еза деша даха ха йоацача бераштa лаьрхlа 2,1 эзар моттиг йола 14 учреждени, 10,5 эзар моттиг йола общеобразовательни школаш.

Къахьегамхой хьал - торо тоае вlаштlехьдаргдац чуlеча моттига хьал тоадарца цхьана мара. Цудухьа укх шера тlайийчача социалистически декхарегlа хьал а яь, эксплуатаце дlаяла езаш я 200 эзар квадратни метр чуlе моттиг. тlаккха республикера 20 эзар совгlа нах чуховшаргба кердача дикача квартирашка.

Гуш ма-дарра, хьалхашка оттадаь декхараш доккхий да. боахамий кулгалхошка, партийни, профсоюзни, комсомольски, кхыча общественни организацешка уйла яйтаргйолаш да, дале а, кхоачашде тарлургдолаш да. Цар болх. эггара хьалха, керда мощностaш шоай ханнахьа болх бе йолаялийтаран караерзаяран, материальни къахьегамеи ресурсаш хьалхагlа хьалъяь яла езача объекташка гулъяра тlаберзабаь хила беза.

Хьалхашка оттадаь декхараш ийса хиларах дог тешаду заказчикий санна, иштта подрядчикий а балха гlа долаш долча доккхийча кхоачамаша.

Чlоагlа халахета а, тахан а тlехьа цlенхаштта кхоачамбоацараш ийслу вайна заказчикий балха тlа. Цар шоаш декхарийла бола йоакхо яп гlишлоний, массаза а кхоачашдац шоай сагоагlа дола декхараш, проектни документацепа, оборудованеца, финансированеца шоай ханнахьа Іалашъяи гlишлош, йисте а яьха дlателаш йола объекташ эксплуатацена во кийчъю.

Уж тайпа кхоачамбоацараш да «Грознефть», «Грознефтеоргсинтез» яхача объединешка, Нохч-Гlалгlай АССР юрта боахама министерстве, хlаьта «Скотопром», «Птицепром» яхача тресташа, «Союзгазпереработка» яхача объединене. цул совгlа, хlанз а къоастадаьдац укх шера эксплуатаце дlадала еза цlенош малагlаш да.

Цу боахамий кулгалхошта дагадохийта лоvра тхона, объекташ шоай ханнахьа хьалъяь яхара хьалхара цхьатарра бехктокхаме гlирс хьалбеча дакъа лоацаш мел бараш, эггара хьалхарча аргlанна заказчикаш хилар, хlана аьлча, заказчикагара дlаболалу гlирс. Цу бахьанегlа а ужжамо долча кхыча бахьанегlа а капвложеней шин бетта планах лоархlаьяц заказчикий 45 организаци, пайда ца эцаш дисад 3 миллион совгlа сом. Хlаьта подрядни организацеша гlишлошъяра балхий планаш тlехкхоачашъяьй, соахкарчул дукха а дукхагlа кхоачашдаьа балхаш.

Цхьабакъда гlишлошъю организацеш ерригаш а яц шоай берригa низ тlабахийта болх беш, царех цхьаяраш подрядни балхий планех лоархlаяц, къахьегам дикагlа вlаштlехьбаккхара, къахьегама, планови, производственни дисциплина чlоагlъяра кlезига пайда эц кхоачамех, балха ха зехьа йоаю, лерттlа пайда эцац материалех, автотранспортах, техниках. Цу кхоачамбоацарий хьакъехьа каст-каста дувц коллективай собранешкеи совещанешкеи, партийни организацешка, цхьабакъда заказчикийи гlишлошъеча организацейи къаьст-къаьстача кулгалхоша уж мегийт. хиланза даргдоацаш уж долаш санна, тlаккха по хьахьокх. КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленуме боахама кулгалхошта яьча критиках цар хlанз а е йоагглаш йола критика ца еш хилар.

Цудухьа заказчикийи подрядчикийи партийни организацеша данза дарг мел доацар де деза боахамий кулгалхой бехктокхам айбара, балха тlара кхоачамбоацараш сихагlа дlадахара, хьалхагlа яь яха езача объекташта материальни, къахьегама, технически ресурсаш тlагулъяр, паччахьалкхен плана тlа оттадаьча тайпара мощностaш тешшаме болх бе йолайолийтилга Іалашдар духьа цар уйла тlаерзаяра.

Къаьстта уйла тlаяхийта еза соахка хьалъяь а ца йоалаш укх шерага яьнача предприятешта, цехашта, кхыча объекташта.

Гlишлонхой болх чlоагlа юхабетт гlишлонаш ресурсашца, хьунца, кирпишкашца, аьшкабетонни конструкцешца Іалашъелга вlаштlехьдаькха хиларо. Цу хьалашка партийни организацеша къаьстта шоай тlахьожама кlал лаца деза мел эшача хlамашца гlишлонаш Іалашъелга, йолаш йола ресурсаш йоагl-йоагlача тайпара дlаийсъеча сихха юкъегlорта а хьалхагlа хьалъяь яха оттаьча объекташта мел эша материалаш халданза тlаозилга вlаштlехьдаккха а деза балха ха ца йоаяйтар, машинехи механизмехи пайда эцара коэффициент лакхъяр, овсарегlа къахьегара хиланза даргдоаца хьалаш Іалашдар духьа.

Гlишлонхой лоархlамегlарча кхоачамех цаl сенах боалл аьлча, из боалл, хьалхалаттача коллективашца айхха гlулакхаш леладарах, къахьегама толашагlа йола методаш хийцица хьатlайийрахи шоайцига чакхъяхарахи социалистически яхь йоаржаярах. Масала, республикерча гlишлонхоша шоаш болча шерагlа юкъекхахьа еза ше дика хилар хьахьекха бригадни подряда метод, хьаллаца еза «болхлой эстафета» яхаш принцип а йолаш промышленноста, транспорта предприятей, проектни организацеш коллективаш гlишлонхошца цхьана декхараш тlа а ийца, пятилетка лоархlамегlара объекташ шоай ханнахьа болх бе йолайолийтилга Іалашдара тlехьарча болама юкъе а йолхаш Москверча, Ленинградерча, Киеверча хьалхалаттача коллективаша социалистически яхь йоаржае аьнна кхайкаяь инициатива. Хьаlомле а юкъеяхьа а еза нах кlезигагlа юкъе болча бригадаша балхий йоккхагlйола объем кхоачашъе лаьрхlача свердловчаний дика опыт

Карарча шера йоккхача программо тlагlорттадаь дlадех бригадагара трестага, гlишлошъяра управленега кхаччалца йолча гlишлонхой конвейера ерригача звеньяй бехктокхам лакхбанза. гlирсаш сихагlа хьалдара тlадерзадаь гlулакхаш практически чакхдохара лоаттабу тlахьожам чlоагlбанза бар ца хилар. Хьалъяь яла езаш йола хlара объект тlехьайнсара бахьанаш малагlаш да хар, уж дlадахар. гlирс хьалбеча дакъа лоацача хlаране, хlара бригадо шийзадани тешшаме кхоачашъяр, къахьегама, технологически, планови дисциплина телхаеш дола моллагlа гlулакх ловргдоаца хьал оттадар — уж да кхы мело ца еш подрядчикийи заказчикийи боахама кулгалхоша, цар партийни, профсоюзни организацеша теркалде дезаш дола дешаш. Цигтара дlаболабе беза хьалхагlа хьалъяь яла езаш йола объекташ сихагlа хьалъяхари болх бе йолаялийтари духьа лоаттабу къовсам.

Гlишлошъяра программа сихагlа кхоачашъяра хьашташа дlадех цу гlулакха партийни комитетащен юккъьанцарча парторганизацешен къаьстта уйла тlайохийтилга. Деш доля къамаьл. эггара хьалха, социалистически яхь шерра йоаржаяра, боахама гlулакхашта, балха дикала хlара денна лоаттабеча партийни тlахьожама, шоай декхарех бехктокхам хетаргболча уйланца гlишлонхой хьалкхебара, технически, организационни средствай ерригача арсеналах. Іояьча опытах укх шера лоархlамегlара декхар кхоачашдара — керда объекташи производственни мощностaши эксплуатаце дlаялара программа тешшаме кхоачашъяра хьакъехьа да.

М. ВИННИКОВ.
КПСС обкома инструктор.

Доазол дехьара

НОМЕР ЦАl ЙОЛА КЕРДАДАР

Май бетта юххье КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Л. И. Брежнев ФРГ гlоргхилах бола хоам цу сахьате номер цаl йола кердадар а хинна дlаэттар Бонне.

Укхазарча зем боахачарех цхьанне аьлар, лакхехьарча боарамера советско-малхбузенгермански вlашагlкхетараш «вай мохкашта юкъерча гlулакхий седкъий сахьат да» аьнна. Цу образни дешо хьахьокх рейнски столице Советски паччахьалкхенна керте латтачун визит мел лоархlаме хеташ ба. Раьза хила бокъо йолаш я Бонн: дlадахача шера декабрь бетта, «Правда» корреспондента хаттараштa жоп луш, Л. И. Брежнева аьлар ФРГ ше ергйола визити канцлерца Шмидтаца хурпдола къамаьлаши «советско - малхбузенгермански цхьана гlулакхаш леладар дукхача областашка дlахо дегlаахара хинна ца Іеш Европера машареи кхоткам лаьгlбареи даькъе а накъадаларга дог доахилга йолаш да аьнна.

Дlадахача реалистически «малхбоалеи политика» 8 шеро хьахьоккал духхьал лакхехьарча боарам тlа хинна советско - малхбузенгермански вlашагlкхетараша. ФРГ лидераща В. Шеелца, В. Брандтаца, Г. Шмидтаца, Л. И. Брежнева хиннача переговораша вай мехкашта юкъера отношенеш дикача оагlорахьа дегlаахара процесс сихъеш хинна хилар.

Паргlатача демократий парламентски фракце председатель Мишник хеташ ва советско-малхбузенгермански лакхехьарча боарам тlарча къамаьлаша Хельсинке хиннача Европа юкъарча совещане Тlехьхьарча акта тlа дlаяздаь дола шин оагlорахьарча дунен халкъашта юкъерча отношеней деррига дешаш чулоацаргда аьнна.

Советски Союзаи ФРГ-неи юкъера отношенеш кlоаргъяра Іалаьмате дукха гlулакхаш де дезаш да. Московски договоро чулоацащ йола торонаш ах а хьалбизанза болча Іалаьмате дукха хий лоаттаде моттиг йолча бокхача котлована тара я.

Мах баь варгвоацаш лоархlаме я ФРГ-на вай мехкацара экономически партнерство. Эггара хьалха цо новкъостал ду ФРГ экономикана бlаь эзараш балха моттигаш хилийта. Из хинна Іап цун лоархlам. Малхбузенгермански индустрена (керттерча капиталистически мехкашарча къизача конкуренце хьалашка экспортах тийша йолча цунна) Советски Союзаца цхьана гlулакхаш леладар цхьанна хlамах хувца йиш йолаш дац. Дукхача исторически а экономически а бахьанех кхыча паччахьалкхенашта хьалхашка дикка совленаш я ФРГ советски рынкашка. Къаьстта лоархlам болаш хlама да цу даькъе кооперации, эггара хьалха компенсационни ларда тlара сделкаш (Курски металлургически завод хьалъеча немецки фирмаша дакъа лацар е турбаех хийца советски газ телар санна дараш). Цар торо хулийт ФРГ халхалаттача технологена экспорт е, цунах хийца шийна эшаш йола изделеш — ахфабрикаташ, хlаьта иштта промышленни энергетически бедал дlа а кхухьаш. Тlехьа цlи яьккхар чlоагlа лоархlаме да шийэнергетически база йоацача ФРГ-на.

Гарггагlарча перспективашта юкъе я дукха керда йоккхача масштабагlара советски арахьарча торгови организацейи малхбузенгермански фирмаштеи юкъера сделкаш. Цхьан дешаца аьлча, ФРГ-ра вайца гlулакхаш леладераш сатувсаш ба Л. И. Брежнева визитага.

Лакхехьарча боарамера советско-малхбузенгермански переговораш йолаш ювцаргйолча дукхача оагlоний отношеней проблемашта юкъе, боннски эксперташтa хетачох, хьалхарча плане оттадергдолаш да Центральне Европе бlуи герзи кlезигделга. Канцлер Шмидти кхыча мехкашцарча гlулакхий министр Геншери керте волча коалице лидераша боккха теркам тlабохийт континента тlара кхоккам кlаьдбара дешашта. Цхьанна а оагlон хкерамзленна зене а доацаш, паритет толха а ца еш Центральни Европера оагlоний тlема потенциал кlезигъярах долча цар къамаьлаша тешал ду из доп ийса кхетадеш уж хилара. Цхьабакъда шек воакх атлантически гlозараши малхбузенгермански реакции федеральни правительство ФРГ территоре тlа нейтронни бомба оттайтара раьза е гlертаи хиларо.

Тlехьхьара хьоаде дезаш да Л. И. Брежнева ФРГ паччахьалкхен визит ю ха гаргагlертача хана ХДС/ХСС оппозиционни блоко лаьнача позицех.

Боннски консерваторий йиш яц из визит ФРГ-на бокъха лоархlам болаш хилара мукlарло ца де. Цар яхаш да малхбоалеи договорашта тlехьа да шоаи. Амма из яьсса деклараци а хиле юс. Долча тайпара аьлча, цхьа ди дlадодац малхбузенгермански реакционераша аргlанара антисоветски заявлени ца еш. Цар тlахьех ФРГ территоре тlа «атомни кхерама» система чlоагlъяра, НАТО сфере ерригаш хlана яц аьнна йола дунен регионаш чуозара, Китайца цхьана тlема гlулакх леладара, «сага бокъонаш лораяра» тишъеннача байракха кlал деррига мехкаш вlашагlа а теха социалистически мехкашта духьала психологически тlом лоаттабара.

Цхьабакъда цу тайпарча селханарча политикий реалистически йоацача позице къоастаяц Советски паччахьалкхенна керте латтачо ФРГ еча визита кийчо яра атмосфера. Леонид Ильич Брежневга хьежаш ба Рейне.

Н. ПОРТУГАЛОВ,
АПН соб. корр.

Бонн.

ПРОГРЕССИВНИ АФРИКА ХЬАЛЛОАЦ РЕВОЛЮЦИОННИ ЭФИОПИ

«Вlашагlа а баха доал а деза аьнна йола «ший тактика йиц ца йолийташ йола» империализм африкански паччахьалкхенашта юкъе территориальни конфликташ хьедара раьза йолаш я... Цудухьа Африке массанахьа а вlашдухьалдоах цо хьашташ, хьалхьеду «националистически гlулакхаш» — иштта язду «Эуэу» яхача бенински газета оагlонаш тlа цун генеральни директора Эварист Деглас. Новкъост Дегла дукха ха йоаццаш цlавенав Эфиопера. Цига ваха волаш шийна дайнарех дувц цо «Эфиопия: революци йодаш я» аьнна йолча йоккхача очерка тlа.

Нагахьа санна Анголе, язду Деглас, марионеточни группировкай ФНЛА-и УНИТА-и оагlорахьа болаш къулбехьенафрикански расисташи европейски а американски а маьхах оттабьараши хиннабале Африкански Роге конфликта юкъе реакцеи империализмаи низаша дакъа лоацаш хилар цхьа да яллаца къайлагlа дар.

Дика йовзаш я «Африкански Роге латтача конфликта юкъе гlоргьяц» ше яхаш Вашингтоно шерра яь заявленеш. Цхьабакъда иштта хариде йиш йоацаш да Іарбий дунен реакционни гlозарашеи царна тlехьалаттача Вlашагlкхийттача Штаташеи шоаш хьал а хьебаьбецаре, гlо де дош а денадецаре сомалийски кулгалхой Агадене авантюра е лоархlаберг ца хилар. «Бокъаллар аьлча, — яздора цунца дийза «Жен Африк» яхача журнала — Вlашагlкхийттача Штаташа Африкански Роге къайлагlеи хьинарeи лелаю ший политика»

Цу политика элементех цаl я сомалийски эскара герз а кхыдола эшараш а кхоалагlча мехкашка гlолла лоаттадаь хилар.

— Могадишона американски герз лоатталара мукlарло дерг доацаш да шо? — хьаттар аз Котонурча США посольства цхьаи викалга.

— Сеца да дерг ца хилар, — жоп делар цо. — Вlашагlкхийттача Штаташа герз лу Египта, Саудовски Аравена, Ирана, цхьабакъда Сомалена дац.

— Тlаккха нагахьа санна цу мехкий правительстваша шоашта денначох дакъа Сомалийски эскара лойя?

— Долче, из цар законагlа доацашехьеи США правительство раьза йоацашехьеи деш да, — вела а къежаш жоп делар дипломата.

Цу регионе американски хьашташ чакхдахара къаьстта хьинаре оарцагlъяьнна я Садата режим. Іарбий мехкий корта хила гlерташ леладаь гlулакхаш деха а, Израилаца сепаратни капитулянски переговораш еш ший сий доадаь а вола Садат гlерт африкански политика чакхйоаккхача ший океанал дехьарча даьшта пайдане хила.

Селхан — Заире Шабеи Эфиопе Агадени, кхоана — моллагlа Африкера кхыйола империализмаи реакцеи хьаштaшта кхерам тlаэтта моттиг. Гlулакх иштта да египетски территоре доккхагlдола дакъа израильски оккупацена кlал долча хана.

Африка прогрессивни низашта духьалара ший тайшача балхий гlулакхаш къайладахьа гlерташ, малхбузен пропаганда ший хур ду африкански континента тайп-тайпарча районашка кхоккама хьалаш увттарца дувзаденна социалистически мехкаш бехке де гlерташ, Советски Союзаи Кубанеи духхьал эгlазлон аьлдитта кампани лелаю хало тlаэттача хана цар эфиопски халкъа гlо дарах. Шоай Іаьдалагlа массанел чlоагlагlа цlогlа хьекха гlерташ, гlехйоал пекински пропаганда.

Цхьабакъда африкански континента тlа кlезига корабоагlа дилла еш латтача цу антисоветски темагlча вариацеох теша довраш.

«Деррига машара тlехьара мехкаш агресси тlаэттачоа шоай низашка хьежжа новкъостал де декхарийла йола принцип Іаьржача шаькъаца кlайча каьхата тlа гlолла дlаязъяь я ООН Устава тlа а ОАЕ Харте тlа а, — аьнна заявлени йир Эфиопе паччахьалкхенна керте латтача Менгисту Хайле Мариама, «Африк» яхача журнала интервью луш. — Цудухьа дийхар Эфиопе прогрессивни машар безача социалистически содружествагара арахьара агресси юхатоха тlема а экономически а гlо дар.»

А. ДЕВИТТ,
АПН соб. корр.

Котону.

ЦIЕНХАШТТА ТОАБЕ БЕЗА БОЛХ

Скважинашта лаьттан кIал ремонт еча йиъ а бригада коллективаша ханал хьалха чакхдаьккхар 10-ча пятилетка хьалхара шин шу. Шин шера планал совгIа 39 ремонт яьй.

Мастер М. И. Кучишленко керте латта № 3 йола бригада 1977 шера лелаьча социалистически яхьа итогегIа мехкарча лаьттан кIал скважинашта ремонташ еча кхыча бригадашта юкъе хиннача Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхарчарех цхьа моттиг яьккхар.

Пятилетка шин шера планаши юбилейни шера социалистически декхараши иштта ханал хьалха кхоачашдаьд фонтанни скважинашта капитальни ремонт еча ерригача бригадаша. Скважинашта капитальни лаьттан кIали ремонташ еча цеха ерригача коллективага цо йиш хилийтар «Малгобекнефть» НГДУ производствени подразделеней хьалхалаттараша юкъе хьалхара моттиг чIоагIа хьалаца.

Уж толамаш кхы а дукха дикагIа хила йиш йолаш дар, нагахьа санна лаьттан кIал ремонташ ераш материалашцеи техникацеи дикагIа Iалашбаь хиннабаларе.

Ремонтни балхий объем йоккха я «Грознефть» производствени объединене. Аьлча кхоачам ба, алхха тха цхьан «Малгобекнефть» НГДУ хIара шера 800 эзар сом дIа а дохийташ лаьттан кIал 1600 совгIа текущи 120 совгIа капитальни ремонташ еш хилар.

Кхетадеш да, скважинай фонд йоккхагIа ме хул, ремонташ а дукхагIа е езаргйолга. Лаьттан кIал ремонташ ераш дикагIча ремонтни техникаца Iалашбе безаш хиларах вIалла шеко а яц. Цуа керттера декхар — ремонт тIехдика хулген скважинаш тар ма лу лоацагIча ханашка болх бе йолайолийтилген Iалашдар. Из фу яхилга да аьлча, оборудовани ше лелаш, тIехдика монтаж юлуш хила езаш, скважинашта ремонт ярен уж болх бе йолаялийтарен балхий еррига цикл чакхйоаккхилга Iалашде дезаш, тха моттигерча рельефа хьалашка кхоачашлеча дерригача халача балхашта механизаци яра тешамен паргIатен средствааш йолаш хила езаш я яхилга да.

Фу хьал да тIаккха МагIалбикерча лаьттан кIал ремонташ ерашка? МагIалбикерча лаьттан кIал ремонташ ерашта ремонтни техника саггота эшаш хилар къаьстта чIоагIа ходелар 1977 шера. Цудухьа цхьа бахьан доацаш дац 1976 шерарчул цу шера 117 ремонт цар кIезигагIа яь хилар, 1977 шера план 106 процент совгIа кхоачашъяьяле а.

Еррига инструмент, приспособленеш, механизмаш, оборудовани, цу даькъе тракторни подъемникаш а балха вIалла пайдана йоацача яьнай. хIана аьлча укх масседк шера ца хувцаш болх бу цар заводашка-поставщикаша тхона уж хьа ца яхкийтар бахьан долаш. Станокашка-качалкашка латта электромотораш хувца дезаш да. Тха электромотораш Орджоникидзевски электроремонтни заводе тоаде ?иш йолаш дар цхьабакъда, уж «лоадам боаца» мотораш тоаде дIаэцац цу заводе цар вал хьа ца Iайташи заводской план сихагIа кхоачашъярга диллача шийна гIойле йрацаши хиларах. Цу гIулакхо цIаьхха а бакъду «Социалистическая индустрия» яхача газето йийца «ведомствени духьаленаш» хьалхашка увтташ хилар.

ЛерттIа болх бара тхона саггота эшаш йола ремонтни техникеи кхыйола материалаши ювца эттача — уж Iалаьмате дукха я. Цхьабакъда са белгалдаккха безам ба, ремонтникаш материалашцеи техникацеи Iалашбара гIулакхха боарам боацаш халача цу хьалашка скважинашта капитальни лаьттан кIали ремонташ еча низ болча коммунистически къахьегама коллективо 1977 шу ший шера план тIеххкоачашъярца (планагIа лаьттан кIал е лаьрхIача 1515 ремонта меттел 1614 ремонт а яь) чакхдаьккха хилар. Бакъдар аьлча, лаьттан кIал ремонт ераша шоай дерригa низаши юкъедоаладанза дисa кхоачамаши тIадахийтар 1977 шерара производствени программа кхоачашъяра, хIаьта цу дешо геттара чIоагIа гIоарал доадир тха турпалча ремонтникий, цу тайппара Iоткъам бир 1977 шера декабрен 1978 шера январен бетташка къахьегама овсарле лакхъялара. ХIаьта, тхона мел чIоагIа халахете а, цу бетташка, кхоачашъяинзар лаьттан кIал ремонташ яра план. Белгалдоаккхаргда аз, укх предприяте аз болх беча 21 шера цу тайпара хIама цIаккха а нийсденна ца хилар.

Лаьттан кIал ремонт ерий гIулакхашта управлене начальник ше сихха юкъегIортар бахьан долаш цар болх тоъал тоабаларгахьа лестаб, цхьабакъда, хIанзле наьха санна тоабенна хургболаш бар из, тха РИТС-аша насосни скважинай йоакхо дукхагIа яьлларе, ремонтий план-график ший ханнахьа увттаьяларе, на кхоачашъярга хьийжа яларе.

Шеко йоацаш, лаьттан кIал скважинашта ремонташ ерий къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхарца алсамдаргдар тха кхоачамаш, хIаьта тхо хIара денна уж лохаш а да.

Тхоай дерригa низаш тIадерзадаьд оаха кердадараш лахаран творчески къахьегаран, цхьабакъда аз лакхе ма-аллара, цIаккха а ца нийшача тайпара чIоагIа эш тхона дикагIйола ремонтни техника, материально-технически Iалашо. ХIаьта тха НГДУ кулгалхой из де низ кхачац.

Духхьашка чакхъяьккхай оаха лаьттан кIал ремонташ ерашта бIайха кхача кийчбелга вIаштIехьдаккхар санна йола лоархIаме мероприяти. Балха болчча моттиге тIаккхухь оаха ремонтникашта делкъийга даа хIама. ИIаьххача хана вIаштIехьъяргьяц аьнна хийтта бIарчча проблема йолаш хьаденадар из гIулакх, тIаккха хIаьта, из а ма-даьдий кхоачаш, цу даькъе хIанз а дерригa вIаштIехьа деце а.

ДIахо белгалдаккха доагIа, хьалхарча операторалла бахийтар духьа бригаде Iомe а баь шоллагIа операторaш кийчбе лаьрхIад оаха (дикагIа квалифицировани барех), 5-гIеи 6-гIеи разряд а лурйолаш. Ужжаморгаш 4—5 сaг ва тха. ТIаккха тха йиш хургья лаьттан кIал ремонт ярга хьежаш скважинаша сайца латташ йоаха ханаш лоацъяр духьа ремонтникий бригадай балхий сменаш дукхагIа хилийта. ХIаьта из да бухсоцaш оаха лерхIаш дола тха декхараш.

Доккхий декхараш латт ремонтникашта хьалхашка 1978 шера. Аьлча кхоачам ба, укх цхьан шера тха 1600 ремонт е езаш хилар, вешта аьлча — 85 ремонт 1977 шерарчул дукхагIа. Уж декхараш кхоачашле низ кхоачаргбола квалифицировани кадраш тхо йолаш да.

Боккъал дика коллективаш я тха бригадай яраш. Масала, № 1 йола мастера П. Н. Самсонова бригада: Мордачев Иван Емельянович — скважинашта лаьттан кIал еча ремонтий ветеран, Бурдухов Муса Талиевич — лаьттан кIал еча ремонтий оператор, коммунист Салатов Хасмагомет Юсупович — скважинашта лаьттан кIал еча ремонтий ветеран, кхыбараш. Цу бригада дерригa членаш шоай мастераца нов. П. Н. Самсоновца цхьана 1977 шера 2-ча ах шера лелаьча социалистически яхьа итогаш яьчул тIехьагIа хьалхара моттиг яккхарах «Грознефть» производствени объединенерча кхыча бригадашта юкъе дикагIа хиларах тарра, Нохч-ГIалгIай республикански сийлен Улга тIа баьхар. КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, «Грознефть» объединене, тха профсоюза обкома карара кара тела ЦIе байракх а ахчан преми а луш.

Ремонтникий дог да иштта скважинашта лаьттан кIал еча ремонта кхыбола ветеранаш а — операторaш: коммунист И. М. Чаплыгин, Ю. А. Хубецов, Ф. Ф. Коротин, Х. С. Гехов, коммунист А. П. Немой, И. И. Куснев, коммунист А. П. Дегтярев, И. М. Малевин, И. П. Алейников, кхыбараш.

Материально-технически Iалашо дикагIа хуле, долла хIама де кийча ба ремонтникаш скважинашта ремонташ сихагIа яран иттлагIча пятилетка кхоалагIча шера декхараш толаме кхоачашдаран.

А. АЛЕРОЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ ЦКРПС къахьегама нормироване инженер.

ЙОАЗОНХОЧУН — КОММУНИСТА НИКЪ

ЗЯЗИКОВ БАХЬАУДИН ВАЬ 70 ШУ ДИЗАРГА

Из вар дикача а цIенача а дагара саг, визза вола вай заман идеологически болхло, коммунист. Дукха бар цун доттагIий, новкъостий. Массе хана наха юкъе хулар из, наьха вахар а хьашташ а довза гIертар, наха кхетам лора. Цо хIара денна леладаьча гIулакхашца, цун вахара хIара оагIонца къаьгга гуш дар из наха а халкъа а пайдане хилар, из вай парте а халкъа а визза воI волга.

Из бахьан долаш къаьстта чIоагIа новкъа долаш тIаийцар дуккхача наха из кхалхарах бола хоам. Йоазонхо велар цIаьхха, ший 56 шу даьннача хана, геттара боккха лоархIам болча балхашта бокъонца ше тIавийрзача хана.

Цхьабакъда цун де кхийнар а кIезига дац. Йоазонхочун вахара наькъага хьежача мара хьагучадалац цун ший а цо хьакхеллача гонзамеча йоазоний а бокъонца дола сурт-сибат.

Зязиков Хьусена Бахьаудин ваьв 1908 шера 14 апреле Наьсарен районерча БурокIала ваьхача гIалгIай ахархочун дезале. Массехк шера из деша ваьгIав Буро тIарча ГIалгIай педтехникума подготовительни отделене.

Цига деша вагIача хана дуккха хIама довза безам болаш волча кIаьнка дезалу эрсий художественни литература. Ше Iодийшачун дукха уйла яь ца Iеш, цу хана ше язде а волалу из. Ше техникуме деша вaха диъ шу доаллашехьа, 1928 шера ший новкъостаца Осмиев Хьамзатаца цо язлу «Даьйи бераши» яха дувцар, хIаьта из цу шера «Сердало» газета тIа кепатеха ара а доал. Цул совгIа, цу шерашка денгара-денга ма-хулла ший сакхетам лакхбеш волча зIамигача саго ше ваьча юрта вахача, шийца деша баьгIача кхыча новкъосташа а санна, дуккха гIалгIай багахбувцама произведенеш дIаязъю, Беков ДордагIа Темботеи Абрамова Виктория Константиновнаси хьалхле а лелаеш «ЦIе гедолгаш» яхача техникуме арадийннача кулгайоазон литературни журнале дакъа лоац.

ТIехдика дешаш 1930 шера техникум йистеяьккхачул тIехьагIа кхувш йоагIача тIехьена кхетам бала дагахьа шийна ларца хьалхагIа СурхотIарчеи тIаккха Мочкъий-Юртарчеи школашка хьехархочун болх беш хул Бахьаудин.

Хьехархочун болх ше дукха безаш хиннавале а, цу шерашка литератураца бола безам кхы а совбаларах, 1931 шера сентябрь бетта Къилбаседа-Кавказски педагогически институте йийллача аспирантуре гIоргбола студенташ кийчбеча шин шерарча курсашка деша вода из. Къаьстта цу хана дагадох цунна эрсий меттала ешаш шийна езаенна йола эрсий литературацара произведенеш гIалгIай меттала йоахилга. ХIаьта цо из болх 1932 шера денз дIа а болабу Новиков-Прибоя язьаь «Форда тIа цIи ялар» яха дувцар гIалгIай меттала даккхарца.

1933 шера дика дешаш института курсаш чакхъяьхачул тIехьагIа, кхаба безам дезал хиларах, Бахьаудина вIаштIехьа далац аспирантуре дешилга. ХIаьта а литературана гаьна вала ца лови, из балха вода Грозне йийллача Нохч-ГIалгIай республикански книжни издательстве. Бакъда, дукха ха ялалехьа — 1934 шера — из хьожаву Наьсарен района халкъа образоване отдела заведующелла. Укхаза а ший низ кхо ца беш гIалгIай берашка дешийта торонаш совъяха гIерташ къахьегарал совгIа, цо цхьацца литературни балхаш ду: переводаш ю, гIалгIай халкъа багахбувцама дувцараш, легендаш, фаьлгаш дIаязду. Цу хана даьча балхех лархIа езаш я 1937 шера Нохч-ГIалгIай книжни издательстве кепатеха арахийца Бахьаудина гIалгIай меттала яьккха эрсий сийлахь-воккхача поэта А. С. Пушкина «Дубровский» яха повесть.

1938 шера йоазонхо юха а республикански книжни издательстве балха воагIа. Иштта бокъонца тIаверз из дуккхача хана денз шийна дагадаьллача гIулакха. Кхыча балхех мукъа а волаш, эрсий классически а советски а литература дик-дикагIа йола произведенеш гIалгIашта шоай наьна меттала дIайовзийта вIаштIехьдоал йоазонхочун лоацпача хана. Цу шин-кхаь шера цо перевод ю М. Ю. Лермонтова «Вай ханара турпал» (1940 шу), Л. Н. Толстоя «Кавказа есар», «Той дIадаьлча» (1939 шу), А. П. Чехова «Чиновника валар», «Бетта чу воалла саг» (1938 шу), Дм. Фурманова «Чапаев» (1941 шу), К. Паустовске «Колхида» (1939 шу) яхача, иштта кхыйолча а дуккхача произведенешта.

Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом болалуча 1941 шера Зязиков Бахьаудин КПСС Нохч-ГIалгIай обкома кепайоазон отдела инструктор вар. ХIаьта цу шера июнь бетта ший лоIамагIа тIем тIа вахар из. ЦIи хезача татарски поэтаца Джалиль Мусайца цхьана тIема-политически школе ялх бетта курсаш йоах цо. Цул тIехьагIа цо болх бу Калинински фронта тIемахошта юкъе шерра дIадаржаш хиннача «Даьхен воI» яхача газета корреспондент волаш, хIаьта иштта из хул цу газета партийно-комсомольски отдела начальник.

Дуккхача наха вайзар цу шерашка майра тIемахо а лакха говзал йола журналист а хинна Зязиков Бахьаудин. Ший ханнахьа а доагIача бесса а наьха деган айдергдола дош корадоагIар дийнахьа а бус а салташта юкъе, массанахьа а тIема хьалхарча мIинге хулача корреспондента. Хозахета яланзар цунна цу хана майора звани а.

Из ше мел дар дикка боккхача лоархIаме дале а, ала доагIа, Зязиков Бахьаудина бокъонца бола литературни болх 1957 шера денз мара дIаболабанзар аьнна. 1958 шера мара арадалац йоазонхочун «Советски сага лоIам» яха хьалхара книжка. Цунна юкъедахар граждански тIема хетаьча повеста цхьан даькъал совгIа, «ТкъестлагIча ноябрс», «ЭгIазал», «Ваьча юрта», «Хатар» яха дукхагIча даькъе Бахьаудина тIема хана яздаь хинна дувцараш.

Къаьстта сиха дегIайоагIа Зязиков Бахьаудина йоазонхочун говзал цо цул тIехьагIа арахийцача дувцарийи очеркийи сборникаш тIа. Царна юкъе «Олмаза Кхоазн», «Махьмад Умаров — партизан» яхача, лакхача говзалца язъяь лархIа езача ГIалгIайчене граждански тIема хана хинна исторически событеш ювцача очеркел совгIа, вайна гу тIехьагIа эпически йоазонаш дара йоазонхочо еш йола кийчо а. Цкъа-дале, цу сборникашта юкъеяха произведенеш дукхагIча даькъе исторически темаех язъяь я. ШоллагIа-дале, уж тоъал чоалхане а кIоаргагIа вахара тоххам беш а я.

Б. Зязикова дика вIаштIехьдаьлар гIалгIай къам, цхьа вокха турпал санна, советски Iаьдал бахьан Деникина духьала лата В. И. Ленина Кавказе бахкийтача Серго Орджоникидзеи Сергей Мироновича Кировнеи тIехьаоттар гойта.

Иштта цу шерашка цо язйир цул тIехьагIа бIарча арайргйолча «Республика цIерагIа» яхача повеста дакъеи хьалхагIа «Маликат» яхаш арадаьйна дола дувцар шер а даь язъяь «Сийрдача новкъа» яха повести. ЗIамига повесть лархIа мегаргдолаш да Бахьаудина «Ираз» яхача книжкана юкъедаха «Иван Иванович» яха чоалхане дувцар а.

Ший произведеней къаьсткъаьста отрывкаш кепаетташ, уж наха тIа мишта эц хьожаш, наьха уйлага ладувгIаш вар йоазонхо. Цудухьа ший керттерча произведенеех цаI йола «Республика цIерагIа» яхар цо арахецанзар 1962 шера мара. Из дар йоазонхочун диьлагIа дола книжка. Цу ханналца гIалгIай прозе арадийннача говзамеча йоазонех эггара йоккхагIа а чоалханегIа а йола произведени лархIа езаш я из повесть. Чулоацамга диллача а, вешта, художественни формага, сюжетага, композицега хьежача а, из боккъонца долча реалистически литература произведени яр. Из Iоешаш вайна гучадоал гIалгIай къеча ахархой кхаь ноахало — даси, воIон, виIий воIон леладаь гIулакхаш. Йоазонхочун дика вIаштIехьдоал гIалгIай мехка бIаь шера лийннача гIулакхех керттера дараш хьахьокха а довзийта а. Автора уйла тIаоз Къилбаседа Кавказе хиннача граждански тIема чоалханеча событеша. Цхьабакъда царна тIаккхачалехьа автора дика хьахьокх гIалгIашха болча къахьегамхоша революционни къовсамга кхоачаш хьабена бIаьха никъ.

Цхьа бIаьннега кхаччал турпал ва цу повеста юкъе дакъа лоацаш, хIаьта царех хIаране повеста юкъе ши-ший моттиг дIа а лоац.

Граждански тIема ханарча событешта летаяь я Зязиков Бахьаудина цхьаькха а, 1964 шера язъяь йола «Турпала вахарцара нийс ди» яха исторически повесть.

Вайна ма-харра, Долакха-Юртара тIом бувцарца чакхйоал «Республика цIерагIа» яха повесть. Цул тIехьагIа а гIалгIаша шоаш яхар ца дарах деникинцаша йоагайий хIалакъю Экажкъонгий - Юрти СурхотIеи. ХIаьта уж событеш ларде ядаш я «Турпала вахарцара нийс ди» яха повесть.

Граждански тIема турпалхочо Нальгиев Мандречо яьккха котало гойтарал совгIа, повеста тIа да чIоагIа аьттув болаш кхелла, дуккхача хана дагалаттаргдола сурт-сибаташ: Оалхазар, Зака, НовцIолг, город Тулера Мандречун эрсий новкъостий Андрей а Иван а. Мандречоа хало тIаэттача хана, цунна гера Iалашдеш гIо ду эрсанха болча новкъосташа.

Эрсий меттала а яьккха йоккхий тиражаш йолаш Москве из повесть араяьлар, хIаьта вай советски дуккхача къаьмий литература юкъе а ший моттиг хьа а лаьцар. Из да Зязиков Бахьаудина йоазонаш духхьал ший къамa дезарал а довзарал, а совгIа, кхыча вежарашха долча советски къамаша а шоайдараш мо дезаш тIаэцар. Из ба йоазонхочун художественни говзал лакхъенна, денгара - денга дегIайоагIаш лаьтта хиларах бола хоам, цун кхы а лоархIаме художественни произведенеш язъе карагIдаргдолаш хиларах бола тешам.

Цхьабакъда, цул тIехьагIа Зязиков Бахьаудина «Дега гIозал» яха повесть мара язъе кхензар. Къизача Iоажало вIаштIехьдалийтанзар цун дага мел хиннар кхоачашде. ХIаьта а цун тIеххьарча повесто вайна белггала хьахьекхар исторически темаех дола говзаме йоазош кхолларал совгIа, вай таханара вахар, вай заманхой турпалий гIулакхаш хьахьокхаш йола произведенеш язъе из волавенна хиннилга. Цу дешаца вай ала даккац Бахьаудина исторически темаех долча йоазоний таханарча вахарца бувзам бацар аьнна: къаьнача замах дувцаш а йоазонхочо гучадоахар халкъа вахаре советски Iаьдал эттачул тIехьагIа хинна доккхий хувцамаш. Из яр Зязиков Хьусена Бахьаудин йоккха говзал йола йоазонхо хилара белгало.

Або МАЛЬСАГОВ,
литературовед.

АТТО ЛЕХАШ ХИННАЯЦ

— Лидия Павловна, дIоагIа дезар сона, — оал цунга трамвая слесаро. Цунна эшаш дар дIалу йоккхача саго. Цунна дика довз трамвай тоаеча эшаш дола дIоагIаш, кхыйола инструменташ. 1936 шера денз трамвай тIа болх беш хьаенача Головченко Лидия Павловнай гIулакх хила дийзад царца дуккхаза а.

КIезига нийсъеннаяц цу шерашка цун балха тIа цхьа оатхал телха трамвай соцаш моттигаш а. Цига цхьа лоадам боаца ремонт ше е езаш а хиннай Лидия Павловна. ХIаьта, ховш ма-дий алхха цхьан кулгашца из е йиш йоацилга, инструменташца ма-йой из. Цудухьа дика йовз цунна цу транспорта «човнаш».

Бакъда, ах шу а даьннадац Лидия Павловна инструменталке болх бе йолаенна. Цул хьалхагIа трамвай лехкаш хиннай из массаза а. Шовзткъе цхьан шера болх беш лоадам бола авари яьяц Головченкос. Цул совгIа, трамвай хийхкай чинк ца тохийташ, тайжа йолайолийташи соцаеши. Лидия Павловнайна деча татах хов трамвая маьженаша болх миштa бу, царех телхар малагIа я. Итташ шерашка ший хьаIайна балха опыт кхычарна камаьрша дIайовзийташ чакхъяьннай из. Балха тIа ца кхеташ цхьа чоалхане хIама эттача, хIанз а Лидия Павловна йолча боагIа водителаш, цунца дагабувл де дезачун хьакъехьа.

ИIаьххача хана трамвай тIа болх беш, цо дукха Iомабаьб керда водителаш, цар шоай балха говзал лакхъяра, сихагIа караерзаяра новкъостал даьд. Цо Iомаяь Хиыкина Евдокия трамвайно - троллейбусни управлене дика йовзаш, чIоагIа лоархIаш водитель я. Из коммунистически къахьегама ударник я. Иштта цо новкъостал даь Колесниченко Мария Афанасьевна ше пенсе яххалца водитель йолаш болх баь чакхъяьлар.

ХIанз управлене болх беш кIезига бац Лидия Павловнас Iомабаь а новкъостал даь а бола кхалнах. Балха говзал Iомаярал совгIа, цунна хов ше каралаьца професси сага езаялийта, цхьан моттигера шоллагIчахьа ударгвоацаш цунна хьехам бала.

Головченко массаза а хиннай къахьегамца коммунистически гIулакх долаш. Сийлахь-воккха Ленин ваь 100 шу дизара лаьцача яхье йоккха къахьегамеи производственни дисциплина йолаш, авари ца еш болх дика бэрах, шоай коллектива а города а общественни вахара юкъе хьинаре дакъа лоацаш хиларах цунна елар «За доблестный труд» яха юбилейни медаль.

ДIаяхача нийслагIча пятилеткe къаьстта дика къахьийгар Лидия Павловнас. Управлене хьалхалатта нах хьоабеш хилча эггара хьалха йоакхх цун цIи. Цун портрет даим управлене сийлен Улга тIа хиннад, иштта даьллад из Ленински района сийлен Улга тIа а.

Ше коммунист хиларах тарра, цо ший къахьегамца кхычарна даим хьоххам. тийннаб. Ший ханнахьа а ма-доаггIара дизза а кхоачашдеш хьаенай Лидия Павловна партийни организаце шийна тIадилла моллагIа а гIулакх. Цудухьа коммунисташ массаза а тешаш хиннаб цох. Цар из дуккхаза а хийржай партбюро членалла. Головченко хиннай парте Ленински райкома а Нохч-ГIалгIай обкома а член йолаш.

ХIаьта харжархоша, шоаш лоархIаш а сий деш а йола Лидия Павловна шозза хержай Грозненски горсовета депутаталла. Цига харжархой наказаши депутатски декхараши мадоаггIара кхоачашдаьд.

Сийлахь-боккха Дай-мехка тIом латтача хана Грознена моастагIа гаргагIертача, хIаьта хан чу нийсъенна йоI хинна Головченко, са моттиг Даьхенна дукхагIа эшача я, аьнна, хьатIабоагIача фашисташта духьала тIом бара орашин сангараши йоахача болх бе яхар, нагахьа санна эшаш моттиг отте топ бе а йолларгйолаш. Дуачун а дувхачун а кхоачамбоацаш хиннача цу хана цIаккха дог ца хайташ дакъа лаьцар цо гитлеровцашта духьалара уж чIоагIаленаш еча.

Балха тIа а фронта духьа къахьегача а дикагIча оагIорахьара ше хьахьекха йола эрсий йоI Лида коммунисташа шоай мугIарашка дIайийцар 1943 шера.

Ер кхоалагIа шу да Лидия Павловна пенсе яха. Бакъда, цо вIалла а битабац ше беш бола болх, вахара юстаръяьнна Iохайнаяц, шийна могаш дола дакъа лоац общественни балха а вахара а юкъе. Из управлене профкома бытовой комиссе член я.

Лидия Павловнас вай заман хила ма-боаггIара коммунистически кхетам луш хьалкхеяьй ший йоI Астраханцева Лида. Болх беш болча кагирхой Грозненски шоллагIча школе английски немецкий метташ хьехаш я из. Лида къона коммунист я.

Ю. ЮСУПОВ.

Оаха яздаьчун лерагIа

Укх шера 24 январе газета тIа кепатеха яр Назрановски района цхьадолча боахамий хьайбаш леладеча фермашка цIе уголокаш эсала кийчъяьи болх ледара лелабеши хилара критика еш хинна «Деш хIама дац» яха корреспонденци. Цу хьакъехьа Назрановски райисполкомо редакцега хоам бу района боахамий бригадашкарчеи отделенешкарчеи цIеча уголокий хьажар чакхдаьккхад, яхаш.

«Корреспонденце тIа белгалдаьха кхоачамбоацараш долаш хиннилга бакъда, — язду письмо тIа. — ХIаьта хIанз дуккагIйолча цIеча уголокашка лостам баьб, кIир техай, басар хьеккад, йолаш я социалистически яхь мишта вIаштIехьъяьккхай хьахьокхаш йола гойтара агитаци, кийчдаьд КПСС XXV-ча съездан СССР кердача Конституценен хетадаь стендаш».

Буфетчик:
— ХIанз тIехьашкара чархаш йийсача ваьннав-кх со.

— ВанагIа сигала гIолла лела оаркхилгаш да ераш?
— Дац, мичад уж, Ахьмад хургва-кх сесагаца дов гIоттадаь...

А. ТРУНОВА сурташ.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА

Шерра доаржадаь дIахьош да бIаьстан кхашкара балхаш Шалински района «Автуринский» совхозе.

Соахка гIурахьа ялатаи доакъаран лаьрхIа 3200 гектара тIа тайп-тайпара культураш дIайийнаяр цу боахаме. Лаьтта кийчдара, фу Iалашдара, из толашагIа йолча хана дIадера йоагIа йоакхо яь хилар бахьан долаш дика Iаьгара яьнна дегIайоагIаш латт уж. БIаьсти царна хулача лазарашта духьала гербицидаш тохаш ба хIанз механизатораш. Из болх ялх агрегатаца бу. ХIанзле дукха хIама ца эшаш 1200 гектара тIа техай гербицидаш.

Цу балха тIа механизаторашта юкъе яьржача яхье хьалха Дикаев Султани Абдулмежидов Вахиди ва. Норма 45 гектар йолаш дийнахьа юкъера лаьрхIача 60 гектара тIа гербицидаш тох царех хIаране.

БIаьтi ювча культурех 1060 гектара тIа шекара свеклаш, 600 гектара тIа силоса хьажкIаш дIайийна баьннаб совхоза кхаш леладераш. Уж культураш соахкарчул 12 ди хьалха дIайийна яьхар.

Шекара свеклаш ийс агрегатаца 86 сахьат мара ха ца йоаеш дIайийра. Из болх беш хьинаре дакъа лаьцар механизаторашa Ленина орден лелаеча Чамаев Сум-Iумара, Камапаев Сайд-Ахьмада, кхычар. Балха норма 150—180 процент кхоачаш ца еш ди дIадодацар цар.

Дукха ха йоацаш ялата хьажкIаш дIае йолаяьй совхозе. ХIанзле 870 гектар лаьтта дIалаьцад цар. ХIаьта ерригаш а 1250 гектара тIа ххеергья укх шера.

ХьажкIаш дIаювш 12 агрегат я. Механизаторашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара кхо моттиг Шахгириев Ахьмада, Арсаев Султана, Цакаев Суньяна дIалаьц. ХIара дийнахьа 23—25 гектара тIа хьажкIаш дIаюв царех хIаране, норма 14 гектар йолаш.

ГрафикагIа лаьрхIар 9 ди долаш ерригa хьажкIаш 7 балха дийнахьа дIайийна яха социалистически декхар тIаийцад совхоза механизаторашa.

Х. МАГОМЕТОВ.

САХЬАТА 200 КИЛОМЕТР ЧЕХКАЛ ДОЛАШ

Чехословаке «Шкода» заводашка хьабаьча «ЧС-200» яхача марках болча опытни шин локомотива тохкам бу ленинградски машинаьккъахоша. Цу машинаша сахьата 200 километр йолаш чехка кхувл пассажирски поездаш.

— Тохкамий тIеххьара этап я чакхйоалаш латтар, — йоах Ленинград - пассажирский — Москва яхача локомотивни депо начальника заместитела Владимир Рухлейкова. — Iилма балхлоша цхьана чоалханеча эксплуатационни хьалашка бовз тхона электровоз.

Ши шу даьннад ленинградски специалисташа чехословацки локомотива даим бIарг тIа лоаттабу. Чакхдаьннад динамически оаза - энергетически тохкамаш. Уж деш хьагучадаьннараш машинаькъахошеи инструкторашеи дийцад соахка Пльзене. Электровоза дуккхача узлашта хувцамаш дир, цул тIехьагIа шинна а оагIоно тIаийцар укх шера ноябрь беттага кхачалца хургдолча эксплуатационни тохкамех йола решени.

Локомотива конструкцена пайда ийцаб Iилмаи техникан тIеххьарча толамех, цун узлаш хьаяьй эггара вай ханарча материалех. Двигателей Iалаьмате боккхача низо, электродинамически тормазаша, аттача кнопкай управлене, машиниста кабина чура арардар дика гуш хиларо, тIахьежача хоза хиларо — цу дерригнеша а сий доаккх чехословацки машинашъерий.

Тохкамаш деча хана пайдане кердадараш юкъехьолга могадир советски специалисташа. Машинаькъа транспорта инженерий Московски института Iилмахоша автоматически управлене система оттайир электровоза тIа, цо торо хилийтар къаьстта оттаьча программагIа поезд оптимальни режимаца йига, цун лелара кхерамзле Iалаш а еш. Машинисто аьхха тIахьожаш лоаттабу сухал ше лаьгI а еш, состав ше соца а еш, юха а оттаьча сухала режимага довлаш йолча автомата.

650 километр йолча Ленинград — Москва магистралагIа пассажирски поездаш дилла а 200 километр чехкал долаш делилга вIаштIехьдаккхаро хоадам боллаш йола проблемаш увттаю. ХIанз трасса тIа йолаш йолча грузовой, пригородни, пассажирски транспорт лелара интенсивни графикана хувцамаш а даь, чехкача составашта никъ «цIенбе» безаргба. Иштта караерзае еза «ЧС-200» ремонт яра технологи. Чехкача поездий машинисташ кийчбеш латт. Царга хIара рейс е кийчлуш, аьнаце сашна, лораш хьож.

Юрий ШНИТНИКОВ,
АПН корреспондент.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 апрель.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.45 — «Iуйранара гимнастика». 9.05 — «Книжка хьа вахаре». 9.50 — «Накъбахаргахьабахаьккха гIа» яха художественни фильм. 11.05 — «Дийнача хIамай дуней тIа». Передача дIахьу Н. И. Дроздова. 14.30 — «Аккха безам хила» яха Кузбасса таханарча денах дола документальни фильм. 15.15 — «В. Луговой поэзи». 15.45 — «Спортсменаш — XVIII съезда делегаташ». 16.15 — Студенчески хоровой иллей 2-ча Еррингсоюзни конкурса доакъашхой концерт. 16.45 — «Цхьанена тIехьа — массава, массанена тIехьа — цаI». Ленинградера передача. 17.30 — Миллионий ленински университет. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Самукъане поташ» (Интервидени). 18.30 — «ВЛКСМ XVIII съезда делегаташа вIашагIкхетар». 19.00 — Хоккейх йола дунен чемпионат. ФРГ сборни — СССР сборни. Прагера трансляци. 21.15 — «Ха». Информационни программа. ВЛКСМ XVIII съездe. 22.00 — Ленински комсомола совгIата лауреатий концерт. Йистедаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА.

18.00 — Тайп-тайпарча шерашкара иллеш. Телевизионни фильм. 18.15 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.35 — «Аргун» яхача альманаха оагIонаш тIа гIолла (нохчий меттала). 18.50 — «Хетадар» яха телевизионни документальни фильм. 19.10 — «Даьхен тешаме воI». ГIалгIай йоазонхо Б. Зязиков ваь 70 шу дизарга (гIалгIай меттала). 19.45 — Киножурнал. 19.55 — «Старт» яха телевизионни спортивни журнал. 20.35 — «Фильм-концерт».

28 апрель.

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.45 — Iуйранара гимнастика. 9.05 — «Массаненa тIехьа цаI, цхьаненa тIехьа массавар». Ленинградера передача. 9.50 — Хоккейх йола дунен чемпионат. Швеце сборни — США сборни. 3-гIа период. Прагера трансляци. 10.35 — «Хьога хьеж тхо, зIамига саг» яха художественни фильм. 14.30 — Телевизионни документальни фильмай программа. 15.10 — «Книжка. Ха. Дешархо». 15.40 — «Къилбарча большевикий хора а Горбунова цIерагIча культура цIеи Академически хоровой капелла а концерт. 16.00 — «Москва а москвичаш а». 16.30 — Д. Шостакович. Хьалхара концерт. 16.55 — ВЛКСМ XVIII съезд. Съездий Кремлевски Дворецера трансляци. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Дунен халкъий творчество». «Вьетнама искусство». 18.45 — «ВЛКСМ XVIII съезда делегаташца вIашагIкхетар». 19.15 — «Илла-78». 19.40 — «Ленински новкъа» яха телевизионни документальни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. ВЛКСМ XVIII съездe. 21.45 — Кинопанорама. Передача дIахьу кинокритик Г. А. Капралова. Йистедаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Нохч-ГIалгIай АССР просвещене Министерство дешархоштошта юкъе нек деш хьалхара моттиг яккхар. «Садко» яхача нек деча бассейнера репортаж. 18.00 — «Iилманхоица цхьана» яха телевизионни документальни фильм. 18.15 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — «Лаьттах пайда эцара хьакъехьа дола закон». Ачхой-Мартановски района прокуратура следователь М. А. Хадисова къамаьл (нохчий меттала). 18.45 — «Кхи» яха телевизионни документальни фильм. 19.05 — «Хьайбай продукци — дукхагIа!» Малгобекски района Ахриева цIерагIча совхозе (гIалгIай меттала). 19.25 — Киножурнал. 19.30 — Машара, вошала, къахьегама деза ди (гIалгIай меттала). 20.15 — «Кердача дунен сaг хоаставу вайна». Кинопрограмма.

РАДИО

27 апрель.

6.30 — «Шура йоаккхилга лакхдара тIехьа». Грозненски районера передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 8.25 — «Керда вали довзаргда вайна» (гIалгIай меттала). 8.40 — «Шоана, кхалнах» яха радиожурнал (гIалгIай меттала). 9.15 — «РСФСР Конституци Iомаю» (гIалгIай меттала). 9.30 — Ден темаех. 9.40 — Ашараш. 9.45 — «Доккхадар а зIамигдар а кхоадар». «Кавказтрансгаз» яхача объединенера передача (гIалгIай меттала). 17.00 — РадиоладувгIархой заявкех дола концерт. 17.25 — «Деги хьехарах» (нохчий меттала). 17.45 — КПСС декабрьски Пленуме соцамаша декхарийла ву. «Коммунистий теркама керте лаца эффективность а дикал а». «Гехински» совхозера передача (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

28 апрель.

6.30 — «Юртара Iуйре». «Горячеисточненцаш — Майна хьалхарча къахьегама вахте». 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Ашараш. 8.25 — «Самодеятельни талантий радиоклуб» (нохчий меттала). 9.15 — «Ленин массаз вайца ва». Радиокомпозици (гIалгIай меттала). 9.35 — Ашараш (нохчий меттала). 9.45 — «Комсаш лелаерий бIаьстанара йокхонаш». Юртбоахама Iилмай кандидата Л. Шелихина беседа (гIалгIай меттала). 7.00 — «ДоттагIий оазаш». 17.15 — «Сийлахь-доккха доттагIал» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 17.35 — «Беламе иллеши халхараши» (нохчий меттала). 18.00 — Керда). Радиокомпозици (гIалгIай меттала). 18.30 — Ашараш. 18.30 — «Сайрийнара Грозный» (горсете гIолла).

Тахан республике гIоллеи Грозненеи кхоалленаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 5 — 10 метр чIоагIа мух а хьеккхаш, фегара температура 12 — 13 градус йIовхал а йолаш ха хила тарлу.

Кхоанеи лоамеи каст-касто догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 5 — 7 метр чIоагIа мух а болаш, фегара температура бийсашка 2 — 6, деноашка 10 — 14 градус йIовхал йолаш хила тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30, корректорской — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05130. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92. Заказ № 3243.